

MOTERU BALSAS

(THE WOMEN'S VOICE)

2
SKAITYKIT IR PLATINKIT L.M.P.S.
IŠLEISTAS KNYGAS!

Moteris Turėtų Užsiimti Savais Reikalais

Parašė Edward J. Ward. Iš anglų kalbos
vertė Amerikos Lietuvaite

Knygelė nurodo moterų pareigą dalyvauti
politikoje. Ji tinka per prakalbas arba
siaip parengimuose duoti prie įžangos.

Kaina 3 centai.

Moteris ir Jos Ekonominis Padėjimas

Parašė Klara Zetkin. Puslapių turi 61.

Kaina su prisiuntimu 20c.

KUDIKIŲ PRIEŽIURA

Parašė Mrs. Max West. Iš anglų kalbos
vertė Ona Vidikienė.

Kaina popierin. viršeliais 40c; apdaryta 60c.
Dabar kainuoja 25c; apdaryta 35c.

Šeimyna Seniau, Dabar it Ateityj

PARAŠĖ V. KAPSUKAS.

ISTORIŠKAS APRAŠYMAS
ŠEIMYNOS IŠSIVYSTYMO.

Kaina 15c.

Adresuokite:

“MOTERŲ BALSAS”

535 N. Marshall St., Philadelphia, Pa.

MOTERŲ BALSAS

Pirmas Lietuvių Darbininkų
MĖNESINIS ŽURNALAS.

Lietuvių Moterų Progresyvio
SUSIVIENIJIMO ORGANAS

The Women's Voice—Lithuanian Monthly Journal. Published by the Lithuanian Women's Progressive Alliance of America. Editor Miss. J. Benes. Manager Miss. K. A. Baltrunas. Subscription: \$1.00 a year; six months 55c; single copy 10c. Address: Moterų Balsas, 535 N. Marshall St., Philadelphia, Pa.

Entered as second-class matter October 5, 1916 at the Post Office at Phila., Pa. under the Act of March 3, 1879

Metai 2.

Gegužis-May, 1918.

No. 5

LIUDNA GEGUŽINĖ

Turbūt da niekada darbininkų judėjimo istorijoje nebuvo tokia liudna, tokia beviltin-ga, kaip šių metų gegužinė šventė. Kur ne pažvelgsi, kur minčianenuvyksi vien tik baise-nybės, vien nesvietiškas išnaudojimas, varžymas, stumdymas ir kankini-mas visokiais budais tų nelaimingų vergų darbininkų. Reakcija, rodos, užviešpatavo visą pa-saulį. Pagavo ji darbi-ninkų klesą į savo šaltą, kietą, bejausmį geležinį ratą ir suka aplinkui ne atsivėlgdama į jokių pasipriešinimus ir pro-testus.

Keisčiausias dalykas, kad tų protestų taip mažai teapsireiškia.

Žiurint iš šalies, atrodo, kad tas baisusis ratas, sukdamasis pasibaisėtina spēka, taip apsuko darbininkų smegenis, kad jie patįs nebežino ką darą. Ta geležinė, žiaurioji kapi-talistinė ranka stumia juos vieną po kitam į prapultį, o jie lyg tos avelės, kada viena įpuo-la į šulinį, tai visos be jokio apmąstymo seka paskui ją.

Baisių susilaukėme laikų. Visur išnaudoji-mas, visur baisenybės, ir prisiziūrėjus toms baisenybėms, apima be-galinis nusiminimas ir, rodos, kad jau niekada nebus galima iš to už-burto rato bešeit ir len-gviau atsikvėpt.

Tiesa, laiks nuo laiko, rodos, prašvinta skaisti saulutė per juodus debesis, bet neilgai ji šviečia,—nespėji apsižiūrėt, kaip ir vėl baisūs juodi debesiai uždengia ją nuo suvargintų darbininkų akių.

Mūsų, kada tai buvusius socialistų veikėjus, darbininkų vadovus, tas baisusis kapitalizmo ratas lygiai pagriebė ir nusineš kas-žin kur. Gaila net pažiūrėt į juos dabar, kada jie klaidžioja po pelkes ir stengiasi vest su savim į tas balas darbininkų minias. Tiesa, į mūsų renegatų vietas stoja nauji veikėjai nauji vadovai, kurie mato nors ir per juodus reakcijos debesis, tikrąjį kelią ir stengiasi žengt juom, bet žemai susipratimę stovinti darbininkų minia ne visada da pajiegia atskirt tikrus darbininkų

vadovus nuo nelaimingųjų renegatų ir todėl daugelis jų seka paskui tuos renegatus, kurie išveda juos į balas.

Vienok, reikia tikėtis ir vilties nenustot, kad ateis laikas, kada darbininkai pažins savo tikrąjį kelią ir nesiduos visokiems renegatams save klaidint. Reikia tikėtis, kad tamsieji debesiai prasiskleis ir greitai laiku skaisti, maloni ir šviesi saulutė socialistiškos tvarkos užtekės ir visi mūsų renegatai nugrims į tamsybės ir užmiršties prapultį.

Tada tik darbininkai galės lengviau atsikvėpti, tada jie galės linksmai apvaikščioti pirmą gegužės bei socializmo mokslo tėvų jubilėjus, nes tada baisusis smakas-kapitalizmas jų nebekankins.

PARYŽIAUS KOMUNOS ISTORIJA

Parašė LISSAGARAY.

(Tąsa)

.....Kudikiai mirė, nes motinos neturėjo nė pieno, nė kuom juos penėt. Paryžiečiai kentėjo badą, šaltį, ligas, bombardavimus,—bile tik ne prisileist prie pasidavimo. Vienok nuolat garsiau buvo kalbama apie pasidavimą. Staiga žinia apie tarybas su priešu sujungino visus Paryžiaus darbininkus.

Keletas tautiškos gvardijos pulkų sukilo, bet reguliari kariuomenė nuslopino sukilimą. Prasadėjo priespauda. Sukimšta į kalėjimus 83 žmonės, tarpe kurių buvo ir 65 metų amžiaus Delescluze. Pagalios, sausio 28 d. Buniercu ir Favre pasirašė po sutarčia padėt ginklus su išlyga tuoj sušaukt tautinę tarybą, pavest vokiečiams uostus, nuginkluot kariuomenę apart vienos divizijos ir užmokėt 200 milijonų frankų kontribucijos.

Rinkimui tautinės tarybos paskirta vasario 8 d. Internacionalas ir darbininkų komitetas pastatė savo kandidatus. Paryžių išrinkta Garibaldi, Viktoras Hugo, Blanca,

ir Feliksas Pyata. Iš valdžios narių perėjo Gambetta,—šalininkas kovos iki paskutinio kraujo lašo, organizatorius pasipriešinimo kaimuose, atsižymėjęs nepaprasta energija, ir Jules Favre. Kaimuose rinkimai pasirodė ne prielankūs respublikoniškai partijai. Rinkimuose statė obalsį: "taika ar karė".

Didesni miestai išrinko karės šalininkus; kaimo žmonės balsavo už taikos šalininkus.

Susirinkus Bordo mieste atstovų kongresui, pasirodė, jog iš 750 atstovų buvo 450 monarchistų.

SKYRIUS III.

Apškelbimas Komunos.

Naujas kongresas arba taryba išrinko reakcinę valdžią, o jos pryšakyj pastatė Thiersą, 1848 metų respublikos "graborių" (nuslopintoją).

Paryžius vis daugiau ir daugiau nerimavo. Kovo 1 d. vokiečiai žadėjo įeit į sostapilį.

Kariuomenė išsiūsta tikslu slopint sukilimų,—broliaivosi su žmonėm. Žmonės atidarė kalėjimus ir paliuosavo politikos prasikaltėlius. Sausio 28 d. buvo komisijos posėdis, paskirtas tikslu sutvarkyt tautinės gvardijos centraliam komitetui įstatų. Komisijos pašaukti bataljonų viršininkai ir komitetų atstovai vienbalsiai išsireiškė už tolesnę karę su vokiečiais. Priemiesčiai ginklavosi ir rengėsi prie karės. Katastrofa buvo neišvengiama; atidėliojo ją keletas rimtesnių ir įtekmingesnių asmenų.

Internacionalas, federacijos ir darbininkų komitetai stengėsi sulaukyt žmones nuo betikslės kovos, kuri galėtų privest prie respublikos puolimo.

Kovo 1 d. vokiečiai įėjo į sostapilį. Paryžius turėjo liudną išžiurą: krautuvės uždarinėtos, gatvės tuščios ir tamsios, stovylos apdengtos juodais uždangalais.

Kovo 3 d. susirinko dviejų šimtų bataljonų tautinės gvardijos atstovai tikslu pasitarti dėl įstatų projekto centraliam komitetui.

Delei monarchiškos kongreso didžiunos dvasios, reikalinga buvo suteikt centraliam komitetui atsakančią galę apgynimui respublikos, kad reikalui esant atskirt Paryžių nuo Prancuzijos.

Reakcinė valdžia visuomet bijojosi respublikoniško ir demokratiško Paryžiaus. Todel valdžia persikėlė į Versalių, manydama, kad ten lengviau bus nuverst respublika, o sugrąžint monarchija, veikiant priešais darbininkų ir smulkiosios buržuazijos norą, kuri tuo laiku susivienijo su darbininkais.

Paryžiaus tautinės gvardijos viršininkų liko paskirtas nerangus ir niekinamas generolas d'Auveilly. Gvardija paskaitė tą už naują įžeidimą.

Karės suparalizuota pramonija privėdė daugelį pramonininkų prie bankruto, o

valdžia nepaisė prašymų prailgint laiką vekselių išmokėjimui. Nuo 13 iki 17 kovo užprotestuota ant 150,000 fr. vertės vekselių. Smulkūs pramonininkai ir amatininkai liko subankrutuoti.

Darbininkai, netekę darbo, neturėjo iš ko gyvent. Visi tie skurdžiai solidariai balsuodami laimėjo didžiumą kovo 15 d. tautinės gvardijos centralio komiteto rinkimuose. Vienintėliu to komiteto tikslu buvo apgint respubliką nuo monarchijos šalininkų. Komitetas tuoj apskelbė, kad liaudis nemanydama apie užpuolimus ar užgrėbimus, gins ginklu rankose savo įgytą laisvę. O gintis netrukus prisiėjo.

Paryžiaus tautinė gvardija turėjo 250 kanuolių. Valdžia bijodama palikti taip galingą ginklą gvardijos rankose, nusprendė kanuoles atimt. Kovo 18 d. Thierso paliepimu reguliari kariuomenė užėmė arsenalą, kuriame buvo laikomos kanuolės. Tuoj buriai moterų apspito kariuomenę, koliodamos už jos pasielgimą; greitai pribuvo ir gvardija, kuri po trumpos kovos atėmė iš kareivių kanuoles. Daugelis kareivių, šaukdami "tegyvuoja respublika", perėjo prie gvardijos.

Sužinojęs tai Thiers su visais ministerais apleido sostapilį ir liepė kariuomenei apleisti Paryžių ir visus fortus.

Suerzinta minia užmušė neapkenčiamą senatorių Thomasą, o generolas Le-caut liko užmuštas jo paties kareivių.

Galinga tautinė gvardija užėmė apleistas kazarmes, valdžios spaustuvę ir rotužę. Apsigynimui nuo valdiškos kariuomenės užpuolimų, ant daugelio gatvių liko pas-tatytos barikados.

Kovo 18 d. sustiprino centralio komiteto galę. Nuo tada jis liko pripazintas miesto valdžia. Paryžiaus apskričių valdininkai pradėjo su juomi taikytis.

Kovo 19 d. posėdyj komitetas nusprendė tuoj rengtis prie rinkimų organizavimo. Pranešimai apie rinkimus, kurie turėjo įvykt kovo 23 d. padarė į gyventojus

labai gerą įspudį. Tą pačią dieną komitetas užvaldė ministeriją ir kitas valdiškas įstaigas. Panaikino apgulimo stovį, karės teismus ir paliosavo visus politikos praktikantus.

Paryžiaus apskričio majorai ir atstovai asmeniškai pribuvo ir pareikalavo, kad komitetas nustotų kėlęs maištą ir atiduotų valdžią tarybai, susidedančiai iš apskričių majorų ir atstovų.

Po ilgų ginčų komitetas nusprendė pasiųsti 4 delegatus į majorų ir atstovų posėdį, kur, vienok, neįstengė prieit prie susipratimo.

Komitetas, užvaldęs valdžios spaustuve paėmė į savo rankas ir dienraštį, kuriame ėmė skelbt savo tarimus ir tikslus.

Versalio valdžia buvo bespėkė. Iš provincijos didesnių miestų ėjo žinios apie sukilimus. Armija valdžia negalėjo pasitikėt, nes ji nenorėjo mušt savo žmones.

Pagalios valdžia atšaukė iš Paryžiaus visus savo valdininkus, manydama, kad komitetas nepajiegs suvaldyt didelį miestą, ir tokiu budu neteks minių užsitikėjimo.

Visi valdininkai, nuo mokesčių rinkėjų iki gatvių apšvietimo prižiūrėtojų, apėjo Paryžių. Kariuomenė paliko ligonbučiuose 6,000 sužeistųjų ir atšaukė visus gydytojus bei prižiūrėtojus į Versalių. Bet komitetas tvarkė viską kuopuikiausia.

Pavojingiausia buvo tas, kad Paryžių tada buvo 300,000 benamių, bedarbių, užsilaikančių iš 30 sous dienai, gaunamų iš valdžios izdo. Dabar nebuvo jų kuom maitinti. Finansų ministerijos izde buvo 4½ milijonų frankų, bet komiteto atstovai nenorėjo tų pinigų imt nėsant čia-pat atšauktiesiems valdininkams. Pagelbėjo komitetui prancuzų bankas, kuris paskolino vieną milijoną frankų. Tą pačią dieną išdalinta tie pinigai skurdžiams.

Kovo 21 d. teisdarystės rumas svarstė iškilusį reikalavimą Paryžiui autonomijos. Keletas toliau matančių atstovų įnešė sumanymus municipalijų teisų, reika-

laudami, kad tas klausimas būtų tuoj paimtas apsvarstymui. Kada Thiers patėmijo, jog reikalinga palaukti, kol dalykas bus ištirtas, Clemenceau atsakė: "Vienok, mes neturime gaišuot nė minutės".

Atstovų stengimasis priverst valdžią nusileist, liko be pasekmių; atstovai sugrižo į Paryžių nieko nenuveikę, o tuo tarpu valdžios įnirtimas ant sostapilės augo. Senate buvo reikalaujama apginkluot Prancuziją prieš sostapilį. Monarchistai pakilo ir reikalavo paskirt Orleano kunigaikštį kariuomenės vadu. Suokalbis prieš respubliką galėjo iškilt bile valandą; bijodama to smulkioji buržuazija rėmė komitetą.

Komunos tarybos rinkimai liko paskelbti kovo 26 d. Centralis komitetas, norėdamas sulaužyt majorų priešinimąsi, paskyrė energiškus oficerius,—Brunelą ir Duvalą—tautinės gvardijos viršininkais. Bruneliui liepta užimt tuos apskričius, kurie labiausia varė intrigas Versalių priešais komitetą. Majorus privertė nusileist. Paskutinius abejojimus prašalina paskyrimas kunigaikščio d'Aumale generolu. Majorai, keletas atstovų, sykiu su komitetu, pasirašė po atsišaukimu paskiriančiu komunos tarybos rinkimams kovo 26 d.; tame atsišaukime buvo patariama žmonėms rinkt kandidatų iš savo tarpo,—savo klesos.

Rinkimai ėjo geriausioj tvarkoj. Rinkėjai turėjo pilną laisvę, užtai į sąstatą komunos išrinkta net daug komiteto priešų.

Centralis komitetas atmetė valdžios paduotą miesto autonomijos projektą, skiriantį iš kiekvieno apskričio, nežiurint gyventojų skaičiaus, po 7 atstovus į komunos tarybą. Komitetas paskyrė po 1 atstovą nuo 20,000 gyv. Abelnas skaitlius komunos narių buvo 90. Išrinkta 18 liberalų ir radikalų ir 72 darbininkų atstovai, tarpe kurių buvo veikėjai 1848 m. revoliucijos, kaip: Delescluze, Blanqui, Feliksas Pyat, taip-pat jauni kovotojai: Vermorel, Lefrancais, Valeoine, Pascal, Grousset, Floureno

ir kiti. Tarpe išrinktųjų buvo 25 amatininkai: knygų taisytojai, dailidės ir tt.

Sekamą dieną, kovo 27, akyvaizdoj žmonių minių ir visos tautinės gvardijos likosi apskelbta komuna.

Centralio komiteto narys Ranvier'as sujudintu balsu ištārė: "Liaudies vardu apskelbiu komuną". Tuo pat laiku iš 200,000 krutinių pakilo šauksmas: "Tegyvuoja Komuna!"

Muzika pradėjo griežt, bubnai mušt, pasigirdo kanuolių šuviai. Džiaugsmas buvo neišpasakytas.

(Toliau bus) Vertė J. B.

MIELĖS

A. PETRIKA.

ABELNA MIELIŲ CHARAKTERISTIKA.

Mažai šandie surastum tokių šeimyninkių, kurios galėtų apsieiti be mielių. Pati mielių ypatybė, padaro jas neatskiriama šeimyninkės drauge. Gal tuloms jų, kurios viską perka iš krautuvės, netenka mielių matyti, bet joms butų sunku ir išsivaizdinti kiek jų suvartojama iki pagaminama tie produktai, kuriuos jos perka. Aplinkiniu būdu, kiekvienas žmogus suvalgo milijonus mielių kiekvieną mielą dieną.

Tad kas gi tos mielės? Pagal definiciją, mielės tai yra **augmenįs, priskaitomos prie grybų veislės.**

Augmenų pasaulyj, dauguma grybų (fungi) yra žinoma kaip parazitai. Jie neturi savyje chlorofilio ir todėl negali pasidaryti sau maisto kaip kad kiti augmenįs; jie turi gyventi ēsdami kuną kokio kito augmens ar gyvulio,—štai del ko jie priskaitomi prie parazitų.

Ne visi grybai yra parazitai; tuli jų vadinami **safrofitai**, tai yra tie, kurie nors neturi savyje chlorofilio, bet jie neminta

svetimu kunu, o tik **puvančiom organinėm** medžiagom. Ši ypatybė padaro juos žmonems naudingais.

Apie vieną tų safrofitų mieles aš dabar noriu kiek plačiau pakalbėti.

Visųpirma, aš prašysiu gerbiamų skaitytojų gerai įsidomėti, kad mielės yra (a) **augmenįs** (b) **grybų veislės**, (c) **safrofitai**. Šie faktai svarbu žinoti todėl, kad suprasti kas žemiau bus kalbama.

Vargiai surastum augmenį taip plačiai prasiplatinusį po visą pasaulį, kaip mieles. Jos gyvena ant medžių žievių, ant vaisių skurų, kaip tai: apelsinų, citrinų ir kitų; žemėje, daržuose, duonoje, pyraguose ir veik kiekviename svaiginančiame gėryme. Apart šių paminėtų vietų, mielės randasi veik visur aplink mus—ore, kurį mes kvėpuojame. Ten jų milijonai ir su oru patenka jos ten, kur visai mielių nededama.

VEISIMOSI BUDAS.

Mielės, kaip ir dauguma viencėlinių augmenų, veisiasi pagal trumpą (amitosis) veisimosi procesą. Daugindamosi, mielės nepergyvena to komplikuoto proceso (karyokinesis), kurį pergyvena dauguma cėlinių augštesnių gyvunų. Mielė, paprastai, kada jai ateina veisimosi laikas, išleidžia, taip vadinamą "bumburą". Tai yra maža spurgelė cėlės protoplazmos, kuri laipsniškai didinasi. Už tulo laiko, ta spurgelė, bumburas, pasidaro tiek didelė, kad visa cėlė išrodo lyg ir pergnybta, susmaugta per pusę. Kiekviena tokia pusė turi pusę cėlės branduolio (nucleus). Tada, per susmaugimą, cėlė pertrūksta ir pasidaro dvi naujos savystovės cėlės. Šios pastarosios vėl leidžia bumburus, dalinai ir taip jos auga, dauginasi.

Kad jos veisiasi tokiu, o ne kitokiu būdu, tai nesunku prirrodyti. Reikia tik paimti gabalėlį mielių, kurios išrodo kaip baltas muilo šmotelis, jų ten milijonai; jos tapo užaugintos ir su tam tikrom maistinėm medžiagom sudarytos į keturkampius kavalėlius. Išstarpinti tokių mielių gabalėlių

į pusėtinai saldų vandenį ir palaikyti šiltime ore kokia 12 ar 14 valandų. Vanduo išrodys lyg ir pienas, baltas. Paimti to vandens lašą ir užpylus ant plono stiklo pažiūrėti per mikroskopą, tai ten bus aiškiai matoma maži, kiaušinio formos, kumeliai. Tai mielės. Ten bus galima matyti netik atskiras celes, bet ir jų veisimąsi įvairiuose laipsniuose.

Branduolėlis yra labai sunku patėmyti, bet jį galima matyti nudažius su tam tikrais chemikalais, vadinamais "iron-haematoxylin".

Užėjus neprielankioms aplinkybėms, dauguma mielių padarė taip vadinamus "sporus". Tai yra, sueina dvi, arba keturios celės į kruvą, apsitraukia druta skura, ir taip pergyvena krizio laiką. Tokiame stovyje, jos buna lyg ir apmirę, bet vėjui nunešus tokį "sporą" kur yra užtekinai maisto ir šilumos, jis atgija ir pradeda ten tvirti savo kolonijas.

Mielės delto taip ir išsiplatinę, kad tie "spora" gali ilgai lakioti ore, ir vėjui pučiant visur išnešiojami.

MIELĖMS PRIELANKIOS APLINKYBĖS.

Norint kad mielės sparčiai daugintųsi, neužtenka kad jos turėtų užtekinai maisto, joms reikalinga ir tam-tikra šiluma. Daugeliui mūsų žinoma, kad Lietuvos šeimyninkės nors ir neturėdamos jokio supratimo apie mieles ir nežinodamos, kad jos ten pateks su oru ir miltais, bet kad duona greičiau užrugtų,—deda ją į šiltą vietą ir da gerai apklosto. Jos tą žino ne iš knygų, bet iš patyrimo.

Kad išbandyti šio fakto teisingumą, reikia tik padaryti sekantį eksperimentą:

Ištarpinti du šaukštu cukraus į du puoduku vandens ir į tą saldų vandenį įdėti ketvirtadalį parduodamojo mielių gabalėlio. Dabar, paimti tris stiklus ir juos kokių-nors budu paženklinėti. Taip padarius, padalinti skystimą, kuriame mielės iš-

tirpo, į tris dalis ir supilti į prirengtus stiklus. Tuos stiklus padėti sekančiose vietose: vieną ant ledo, kitą į verdantį vandenį ir ten kokia penkiolika minutų pavirinti, o trečią į šiltą vietą, kur pas pečių ar netoli apšildomojo aparato. Taip padarius, palikti juos ramybėje kokioms 24 valandoms.

Praėjus tam laikui, jūs pamatysite, kad tiktai tame stikle įvyko permainos, katras buvo pas pečių šiltoje vietoje; anie gi du stiklai nerodo jokių permainų. Kodel taip? Ogi todėl, kad vieną virinant mielės tapo užmuštos nuo karščio, antram, stovint ant ledo, temperatūra buvo taip nupuolus, kad mielės apmirė ir neteko veikmės.

Trečiame gi stikle, buvo užtekinai netik maisto, bet ir šiluma buvo kaip tik tokia, kokia tiems augmenims pageidaujama. Čion jūs matysite nedidelius burbulėlius kylančius ant stiklo paviršiaus ir prikibusius prie stiklo sienų. Jeigu surinkti tą gazą, kuris randasi tuose burbulėliuose, tai pamatytume, kad ten yra angliarugštis, CO₂.

Apart burbulėlių, vanduo šiame stikle bus rugštokas ir turės nemalonų kvapną. Bus aišku, kad vanduo užrugto.

Šiuomi paprastu eksperimentu mes netik darodėme, kad mielės gali veistis tik prie tam tikrų aplinkybių, bet ir kad svarbiausias rugimo veiksnys—tai mielės.

Patsai gi rugimas, tai yra pusėtinai painus chemikinis procesas. Gal jis bus kiek aiškesnis, jeigu mes paimsime sekantį cheminį palyginimą: viena molekula ištarpinto cukraus po įtekme mielių veikmės suskyla, arba jos atomai skirtingai susigrupuoja, tuomi padarydami dvi molekulas alkoholio ir dvi molekulas angliarugščio: $C_6H_{12}O_6 = 2C_2H_6O + 2CO_2$.

Atydziai tēmydami į šią cheminę formulą, mes matysime, kad vienoj molekuloj cukraus yra tiek atomų anglies, hydrogeno ir oxygeno, kiek dviejose molekulose alkoholio ir tokiame-pat skaitliuje angliarugščio.

Šis rugimo procesas yra labai svarbus tuloms išdirbystėms, kaip tai: alaus, duonos kepyklom etc.

AL AUS IR DU ONOS DIRBIMAS.

Alus yra daromas sekamu budu: pirmiausia sudaiginama miežiai drėgname ir šiltame ore. Dygstant miežiams, krakmolai, kuris randasi gruduose, pavirsta į vynuogių cukrų. Kaip tik daiginimas pasiekia tam-tikrą laipsnį, cheminė jo veikmė umai užmušama supylus grūdus į karštą pečių. Kada jau miežiai sudžiusta,—juos malama ir miltai ištarpinama vandenyje. Į tą vandenį dedama apynių, kad būtų alus kartus ir mielių. Mielės prie tinkamų aplinkybių greit dauginasi ir prasideda rugimas. Kada rugimas pasiekia tam-tikrą laipsnį, alus pilama į bačkas ar bonkas ir dedama į ledaunę, kad sulaukyti tolesnių mielių besidauginimą.

Nors ir kas-žin kaip seną alų, jeigu tik pašildyti, jis tuoj pradės rugti, kas parodo, kad mielės nuo šalčio nenumiršta, bet tik apmiršta ir prie tinkamų aplinkybių vėl atgyja. Rugimo procesas tas pats, ką viršui nurodžiau. Vynuogių cukrus, pasidaręs iš miežių krakmolo, veikiant mielėms, yra paverčiamas į alkoholį ir anglarugštį. Angliarugštis išgaruoja į orą, o alkoholis pasilieka aluje.

Pasiekus augštesnį rugimo laipsnį, alkoholis ant tiek sustiprėja, kad mielės išmiršta nuo jo. Taigi, mielės žūsta nuo savo produkto.

Mielės žūsta, pasiekus alkoholiui apie dvyliką laipsnių stiprumo. Todėl, norint, kad gėrimas turėtų daugiau alkoholio, reikia alkoholį dystiliuoti, tai yra, atskirti jį nuo vandens ir sukcentruoti.

Alkoholį koncentruoti reikia tik dėl degtinės ir tulos rūšies vynu. Alus gi turi tik apie vieną, tris ir kartais penkis laipsnius alkoholio.

Alaus dirbėjai mieles augina su didžiausiu rupestingumu, nes įvairios rūšys

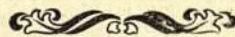
alaus, priguli daugiausia nuo rūšies mielių. Su duonos rugimu irgi yra tas pats, ką ir su alumi. Skirtumas tik tame, kad duonai vartojama rugiai vieton miežių, o pyragams kviečiai.

Rugių krakmolai paverčiamas į vynuoginį cukrų, o pastarasis į alkoholį ir angliarugštį. Bet čion gali kilti pas jus klausimas, kodėl nuo duonos nepasigeri, kaip kad nuo alaus, kad ten rugstant padaroma alkoholis?

Štai kodėl. Duoną kepant, alkoholis išgaruoja, nes alkoholis garuoja, palyginamai, prie žemo temperatūros laipsnio.

Angliarugščio, kaipo gazo, irgi negalima duonoj matyti. Matyti galima tik apvales skylutes, kur jis buvęs. Paprastai sakoma, duona "išakijus". Tos "akys", kartais buna tokios didelės, kad galima būtų lengvai vištos kiaušinių įdėti. Šis atsitikimas ypač paprastas su pyragais.

Tai tiek paviršutiniai kalbant apie mieles; smulkmenos paprastam skaitytojui būtų nežingeidu ir nesuprantama.

Ateis naujas, laimingas gyvenimas. Žinoma, mes negalėsime naudotis tuo gyvenimu, bet mes dėl jo gyvename dabar, dirbame, kenčiame, mes rengiame jį; ir tame yra tikslas mūsų gyvenimo, mūsų laimė.

Cechov.

Jeigu tavęs paklaustų, kas didesnę naudą neša: mėnulis ar saulė?—Atsakyk: mėnulis. Dėlto, kad saulė šviečia dieną, kada ir be to šviesu, o mėnulis naktį.

KAS AUGŠČIAU?

Prancūzų lakunas George Laganeux, pasiekė neseniai rekordą augštumo: iškilo 20 tukstančių pėdų į augštą.

Dabar yra da vienas daiktas, kas iškilo da augščiau,—o tai pragyvenimas; bet jis vis da kyla augštyn, ir kada sprandą nususuks, nieks to nežino.

APŽVALGA

NEŽINYSTĖ AR MELAGYSTĖ.

Katalikiškojo "Draugo" N 125 tulas Sparnaitis šitokią nesąmonę užgiedojo:

"Kokių juokingų klaidų pasitaiko. Vyrai leidėjai ir vedėjai "Moterų Balso" užmiršo, kad jie tą laikraštį leidžia ne vyrams, o moterims. Ant viršelių didelėmis raidėmis šviečia: "Į kovą broliai visi!" Na, o ką gi sesutės cicilikutės veiks? Ar jos tai jau kovoti neturi? Ar laisvoji meilė, panaikinimas šliubų, panaikinimas motiniškų priedermių ateis be kovos.

"Well, ką gi darysi, neapsiurėjimas".

Na, žingeidu žinoti, kas Sparnaičiui tokias puikias informacijas suteikė. Visi gerai žino, kad "Moterų Balsą" ne vyrai leidžia, ir ne vyrai veda, bet Sparnaitis to nežino, o jei žino, tai begėdiškai meluoja.

Kad Sparnaitis tokių nesąmonių daugiau nepliaukštų, pasakysime jam, kad "Moterų Balsą" leidžia Lietuvių Moterų Progresyvis Susivienijimas, o ne vyrai. Veda "M. B." taip-pat ne vyrai, bet moters.

O dėl tų žodžių ant viršelių tegul Sparnaičiui galva neskauda. "Sesutės cicilikutės" jau kovoja ir kviečia vyrus į bendrą kovą, nes—vienybėj galybė.

Laisvoji gi meilė, naikinimas šliubų, naikinimas motiniškų priedermių, — tai jau dvasiškų tėvelių nuopelnai, kuriuos jie stengiasi nuo savęs numest ant socialistų. Kas gi daugiau laisvąją meilę praktikuoja, jei ne tėveliai? Kas be šliubų gyvena, jei ne "tėveliai" su Onutėmis ar Magdutėmis.

Apie motinystės priedermių naikinimą taip-pat jie geriausiai patyrę tame amate.

"MOTERŲ DIRVA" TIRPSTA.

"Moterų Dirvos" sausio mėn. numeris išėjo balandžio mėnesyje, o vasario mėn. num. gegužio mėnesyje. Bet blogiausia, kad ji vis eina mažyn: gruodžio mėn. buvo 24 pusl., o sausio ir vasario jau tik 16 pusl.

ir formatas daug mažesnis. Atrodo kaip koks lapelis, o ne laikraštis. Mat, dabar šilta, o tie numeriai da žieminiai,—tai, turbut, sutirpo nuo karščio.

Bet, gali but, kad "Mot. Dirva" greitai laiku ir visai ištirps.

"Darbininko" N 61 tulas "Pilnas Blaivininkas" savo straipsnyje "Apžiūrėkime savo pozicijas" sako, kad sudrutinimui katalikiškų pozicijų reikia visos spėkos sukonzentruoti apie "Darbininką", "Draugą" ir "Garsą", o kitus mažesnius laikraščius kaip "Tautos Rytą", "Moksleivį", "Šviesą", "Tikyba ir Dorą" bei "Moterų Dirvą" be ceremonijų sustabdyti.

Į tu laikraščių vietą "blaivininkas" pataria leisti knygutes ir atsidarius komunikacijai su Lietuva, paskleisti tas knygas Lietuvoje. Tos knygos bus, žinoma, katalikiškos dvasios, tikėjimiško turinio.

Tokiu būdu klerikalai nori sustiprinti savo pozicijas ir apeikti darbininkišką, pirmievišką, propagandą. Jie nori užvaldyti Lietuvą, užverst ją maldaknygėmis, šventųjų gyvenimais ir evangelijomis.

Juodoji gvardija butinai nori palaikyti lietuvius darbininkus toje tamsybėje ir vergijoje, kurioje laikė ją ikišiol, bet tai tuščios svajonės,—lietuviai darbininkai bus jau daugiau susipratę. Dabartiniai nuotikiai pamokins juos ir parodys kokių kelių jie turi eiti ir kieno patarimų klausyti. Veltui bus tas pozicijų drutinimas, veltui visas darbas,—prieš progresą ne atsilaikysit. Vyručiai, visos jūsų saldžios svajonės nueis ant nieko.

"Moterų Dirvos" redaktorius kun. J. Juškaitis "M. D." sausio mėn. 1918, štai ką sako: "Praėjo trukšmingas mūsų 'visuotinas seimas'. Raudonieji, nenorėdami tame seime dalyvauti didelei nusišukavo. Gaila jiems dabar, kad praleido tą progą, tokios

kitos nesulauks. Jų buvo manoma, jog mes, katalikai su tautininkais, be jų negalėsime sudaryti 'visuotino seimo'. Nabagėliai, matyt, norėjo tuomi visuomenės akis apdumt, ale prasišoko. Žmonės kaskart vis geriau pradeda pažinti jų vyliugingus siekius. Greičiau visi pažins, greičiau lietuvių tauta galės žengti prie tikros laisvės ir kultūros".

Gana jau gana. Žinome mes kunigišką kultūrą. Juk per tiek šimtų metų kultūrizavot lietuvius, ir kaip puikiai jie pakilo kulturoj! Socialistai delto ir nedalyvavo jusų seime, kad ten kultūros nė ženklo nebuvo. Ten buvo "sorkės", o ne seimas.

Socialistai nė kiek nesigaili tose "sorkėse" nedalyvavę; labai klysta kun. Juškaitis taip manydamas. Socialistai džiaugiasi nedalyvavę, nes dalyvaudami būtų tik save ant juoko pastatę sykiu su tautiškais ir klerikalishkais "sorkininkais", kurie del poterių sukalbėjimo ir poros rezoliucijų parašymo išmetė keliolika tukstančių dolerių.

Kokią "tikrąją laisvę" klerikalai rengia Lietuvai taip-pat žinome. Vyskupas Karevičius jau gana pasidarbavo del tos "laisvės".

"Mot. Dirvos" redakcija num. 2 š. m. da vis tvirtina, kad d. V. Kapsuko knygelėj "Šeimyna seniau, dabar ir ateityj" esančios neteisingos citatos iš biblijos. Sako, kad nė Kapsukas, nė progresyvės moters nepažįstančios "šventojo rašto", ir klausia, kur tas yra parašyta.

Toje knygelėj, kur cituojama sakiniai iš biblijos yra nurodoma, kur tas parašyta, tai kiekvienas gali paėmęs knygelę susirast, o čia to viso atkartot nėra reikalo. "M. D." redakcija gi pati vėliau prisipažįsta, kad biblija esanti taip pavojinga, kaip peilis arba ugnis, užtai bažnyčia draudžia ją savo avelėms skaityt. Na, ko daugiau reikia? Jei dievo žodį skaitant žmogus gali pražut ar paklįst, tai kam dievas tą viską liepė parašyt? Nejaugi dievas negali žmogui duo-

ti tiek proto, kad jis jo žodį galėtų teisingai suprast? Dievas neuždraudė šventojo rašto skaityt, draudžia vien kunigai, bažnyčia, reiškia, pavojus grėšia ne dievui ar žmogui, bet kunigams. Žmonės, persitikrinę, kad biblijoj surašyta vienos nesąmonės, matys, kad tai tik biznierių išmislas tie visi "šventi raštai", ir tokiu budu, bažnyčios biznis labai nukentės. Užtai ir draudžiama biblija skaityt.

KIEK KAS UŽDIRBA.

Jungtinių Valstijų valdžios surinkta statistika parodo, kad 20 žmonių J. V. turi po \$10,000,000 metinių įplaukų; 200 žmonių turi nuo \$1,000,000 iki \$10,000,000 įplaukų; 500 žmonių turi nuo \$500,000 iki \$1,000,000 metinių įplaukų; 2,000 žmonių turi nuo \$100,000 iki \$500,000 įplaukų; 10,000 žmonių turi nuo \$50,000 iki \$100,000 metinių įplaukų; 21,000 žmonių turi įplaukų nuo \$30,000 iki \$50,000; 75,000 žmonių turi nuo \$20,000 iki \$30,000; 100,000 žmonių turi nuo \$10,000 iki \$20,000 įplaukų; 200,000 žmonių turi nuo \$5,000 iki \$10,000 metinių įplaukų; o 500,000 žmonių turi tiktai nuo \$1,000 iki \$5,000 metinio uždarbio.

Šita statistika parodo, kad 18,341,380 žmonių, arba $\frac{3}{4}$ darbininkų uždirba mažiau, negu \$1,000 į metus šioje, taip vadinauj, turtingoj šalyj.

Man vis da rupi, kur dingo Lietuvių Socialistų Darbininkų Federacija Mass. valstijoj? Ar tik vardo sunkumas nebus prislėgęs. Madonna.

* * * *

Vyras negali gyventi geriau, negu įstatymai jam leidžia, kuriuos jis pats įvedė. Įstatymai, kurie jį patį pavergė dirbtuvėje, —pavelija iš jo paties kitam semti pelną.

B. Kaunietė.

SVEČIAI

DRAMA DVIEJOSE VEIKMĖSE.

Parašė Edward Brandes.

Sulietuvino A. V. Bartulis.

(Tąsa)

Nergoras. Šitas prisiminimas verčia tave liudėt?

Florizelė. O, ne... Tai tik užsisvajojau. (Atsistoja). Ar, tavo draugas, greitai atvažiuos?

Nergoras. Gal but greitai, nežinau... Bet, teisybę pasakius, butų daug geriau, jeigu visai neatvažiuotų.

Florizelė. Ot, tai tau! Tas mane nėkiek nestebina: tu visuomet toksai.

Nergoras. Taigi, atvažiuos svetimas žmogus, paviešės ir išvažiuos. Na ir kas iš to?

Florizelė. Svetimas?! Juk tai viens geriausiųjų tavo draugų.

Nergoras. Teisybė, jis mano draugas, bet aš jį taip seniai mačiau, kad per tą laiką pusėtinai mano budas ir mintys persikeitė. Kuomet persokau trisdešimtus metus, palikau rimtesnis ir į daugelį daiktų žiuriu kitokiomis akimis.

Florizelė. Ar judu susirašinėdavote?

Nergoras. Labai retai.

Florizelė. Kodel neturi jojo paveikslo?

Nergoras. Jis, niekuomet nenorėjo nusifotografuoti, nes gerai žinojo savo blogus papročius ir todėl, vengdavo jų.

Florizelė. Nenorėčiau tikėti, kad tavo geriausias draugas turėtų blogus papročius. Kad nemėgdavo nusifotografuoti, tai nereiškia, kad blogas žmogus,—anaiptol.

Nergoras. Jis, man, geras kaip ir kiti visi mano draugai, bet blogumų pas jį netrūksta,—tai teisybė. Giliau prisiziūrėjus ir plačiau susipažinus su jojo budu, lengvai galima pastebėti, jog—aitvaras ne žmogus! Kiek-tai pas jį nuožmumo, stamantrumo, suktumo; kai su juo kalbi, reikia ir akmenį rankoje turėti; jei tik neapsiziūrėsi, tuoj busi apviltas. Pirmiau, veik vienminčiai

buvom, ir tik vėliau, kuomet šiek-tiek suvyrėjau, kuomet pirmi dygiai apdengė veidą, supratau, jog man su juo ne pakeliuj.

Florizelė. Kuris judviejų vyresnis?

Nergoras. Rapolas... Nedaug senesnis, bet anksti suvyrėjo ir baigdamas aštuonioliktus metus, jautėsi pilnai pribrendusiu vyrui... Beje, da prieš pradėsiant aštuonioliktus metus, liuosnoriu nuėjo karėn. Ten pasirodė gabiu, narsiu, buvo sužeistas, na, ir užtai suteikė jam titulą oficiero, kas tuo laiku, mudviem bedraugaujant, suteikdavo linksmų vakarų, ypatingai jo gabumai tikdavo prie moterų.

Florizelė. Kaip matyti, didelis skirtumas tarpe tavęs ir jojo.

Nergoras. Suprask gi mane; jis, malonus, draugiškas, mokytas žmogus, ir nevedęs. Gi aš, vedęs, man rupi gyvenimas, ir todėl, kaip pirma pasakiau, kad į daugelį dalykų, į kuriuos pirmiau žiūrėdavau gana maloniai, dabar, tarsi, žiuriu visai kitomis akimis. Bet ir negalima kitaip, nes pirmesniųjų laikų reikalai griežtai priešingi dabartinių laikų reikalams.

Florizelė. (Linguodama galvą) Taip, taip... Suprantu.

Nergoras. Ne vien tik naujieji dalykai yra priežastim mano aptingimo, bet ir ne linksmybės amžiuje esu. Tikiu, kad, Rapolas, budamas senesnis, da daugiau aptingęs.

Florizelė. Bet visgi, vaikinai; neprivalėtų lygintis vedusiam, juo labiau, kad oficieras... O gal ir augštesniu beesąs?

Nergoras. (Numodamas ranka.) Et, ką ir bekalbėti apie augštesnį titulą; bene sekantį mėnesį sukaks trys metai, kaip prarado ir tą patį.

Florizelė. Judu nesimatėt per tris metus?

Nergoras. Taip... Trīs metai. Pamenu kaip šandie paskutinį mūsų pasikalbėjimą Danijos parubežj; tada jis nenoroms turėjo kraustytis užsienin, kitaip, kalėjimas kvepėjo. Gaila buvo skirtis; išdalies, geras draugas, bet kas kaltas,—juk pats priėjo prie to.

Florizelė. Na, o su tavim, vyreli, nieko panašaus neatsitikdavo? Berods tulą laiką vienminčių buvota.

Nergoras. Taigi, buvova, bet kas kita su manim. Kaip išrokuodavau, taip ir dar davau. Pasitenkint reikėjo tuomi, ką po ranka turėjom, negeidžiant skriaudos kitiems.

Florizelė. Nejaugi?

Nergoras. (Įtikinančiai). Tikra teisybė... Juk, žinoma, galėjau,—progy devynios galybės buvo, kad krutinę apkarščius ordenais. Bet kam,—ar kad pavergtoji liaudis keršytų? Turiu dvarą turintį didelį plotą žemės; jis lengvai pajiegia mane, mano šeimyną ir da kelioliką kitų šeimynų puikiai išmaitinti. Ant savo, tėvų, derlingos žemelės gyvensiu taip, kaip gyvensis,—nenoriu svetimo trjuso. (Girdėtis važiuojančių rogių skambalai, kaip paprastai žiemos laiku buna).

Florizelė. Bene tik jis atvažiavo?

Nergoras. Eikime pasitikt jį. (Florizelė, žiuri per kairįjį langą, Nergoras per dešinįjį). Taip, jis pats. Labai persimainęs... Eikiva gi!

Florizelė. (Neatsisukdama, prislėgtu balsu). Ne... Eik vienas. (Nerimauja).

Nergoras. (Tarpduryje). Kodel gi tokia?.. Eikiva, greičiau.

Florizelė. Eik, vienas!

Nergoras. Tesizina. (Išeina).

Florizelė. (Atsitraukia nuo lango; veidas išbalęs, neramumo pilna, rankas laužo; pažengus kelis žingsnius puola kedėn, tai vėl keliasi. Visai prislėgtu balsu). Jis, jis!.. Ta, uola žiaurioji,—plėšikas nekaltybės! Sugriautas gyvenimas! (Girdėtis einančiųjų žingsniai. Florizelė išbėga po kairiai).

Scena II.

Nergoras, Rapolas ir tarnas. (Prigelbsti Rapolui nusivilkt ploščių).

Nergoras. Labai tu, Rapolai, persimainei, sunku tave pažinti!.. Meldzių arčiau prie stalo, meldzių sėstis, greičiau apšilsi. Matomai, pusėtinai sušalai?

Rapolas. (Drebėdamas iš šalčio). Ir ne kalbėk,—velnioniškas šaltis! (Glosto kojas). Ačiu Dievui, jos dar mano, nors ir mažai tejaučiu. Geistina žinoti, kiek laipnių šalčio čia, pas jumi?

Nergoras. Manau, kokia dvylika, na, daugių-daugiausia, jeigu keturiolika. Sėskis pasikalbėsive. Seniai besimatėve!

Rapolas. (Sėsdamas). Trīs metai. Nuo to laiko nesimatėva, kuomet iškeliavau į Daniją... Linksma man su tavim, drauge, kalbėtis po taip ilgo nesimatymo.

Nergoras. Nieku budu nemaniau, kad kada-nors su tavim kalbėsiu, mat, nė savu noru keliavai į Daniją... Labai ačiu, kad, nepamiršai. (Tarnui). Atnešk bonką geriausio vyno. (Rapolui). O gal blaivininku palikai?

Rapolas. Naje, ne Rapolui blaivinkauti; ypač dabar stiklelis neprošalį.

Nergoras. Kaipgi laimė klojos užrubežiuose? Kokią kelionę turėjai čion keliaudamas?

Rapolas. Juk žinai tremtinių gyvenimą: blaškykis po šalis ir tiek. Kelionė nekokia; labiausia kankino šaltis; o šiaip, nė šio, nė to.

Scena III.

Tie pats ir tarnas. (Atneša taceje vyną, taures bei stiklelius).

Nergoras. (Pripildamas vyno į taures. Rapolui). Meldzių... Po kelionei skanu išsigerti. (Tarnui). O kurgi ponias?

Tarnas. Ponia sakė ateisianti tuojaus. (Išeina).

Nergoras. Meldžiamasis, buk drąsus, kaip kitados! Taurę į ranką. Už tavo sveikatą!

Rapolas. Nuoširdžiai, ačiu!... (Abudu geria). Skanus vynas! Seniai tokio bera-gavau. (Nergoras pila). Iš antros pusės, tik truputį, nes gali pakenkt,—matai, esu nuvargęs. (Dairosi). Gyveni it palociuje,—rakandai, visai nematyti.

Nergoras. Šie visi, rakandai, kuriuos tik matai, partraukti iš tos mažutės šale-lės—Belgijos.

Rapolas. Aš manau, kad seniui gas-padoriaujant šie namai nebuvo panašiai puošiami.

Nergoras. Suprantama... O kas jam? Tai buvo senobinių minčių žmogus.

Rapolas. Šiek-tiek apšilus, malonu bus prisiminti mūsų praeitis. O gal tu, visai ki-toks dabar, negu mūsų draugavimo laiku-se?

Nergoras. Kaip tau pasakius... Ne... Bet vis-vien su tavim malonu, nors ir se-niai esava kalbėję.

Rapolas. Teisybė... Daug vandens nu-plaukė nuo to laiko, kada mudu paskutinį kartą, Danijos parubežyį, spaudėvos ran-kas. Gyvendamas Danijoje, o vėliau, Tre-bezunde, daug kartų manydavau,—ar be-ateis diena, kada su tavim galima bus pasi-kalbėti... Esu laimingas, labai laimingas, (bučiuojasi). Tu, mano geriausias, drau-gas.

Nergoras. (Rimtai). Daug laiko prabė-go; jau esam apsenę. (Pauza).

Rapolas. (Valandėlę tylėjęs). Tu, ve-dęs...

Nergoras. Labai protingai padariau. Na, o tau, nenubosta vienatvės gyvenimas?

Rapolas. Nė kiek. Aš apsipratau.

Nergoras. Nė pastaraisiais metais ap-sivedimo mintį neapsireikšdavo tavyje?

Rapolas. (Šypsodamasis) Kaipgi! Ne-manau pasaulyje rasti tokio žmogaus, kurį panaši pagunda nebutų palietus, bet... Gy-venimo aplinkybės, sunkios sąlygos ir, pa-galiaus, kaip žinai, mano paties niekšiškas budas, neleido apsivesti. O dabar, nėra vil-ties, kad kokia, rožytė bepanorėtų nusenusi

mylėti. (Pauza). O turbūt jau ir įpėdinį turi?

Nergoras. (Pasididžiuodamas). Na, o tai kaip? Bet tau, prisieis amžius pergy-venti be įpėdinio. Stovint prie vygelės ir žiurint į mažutį, bėspėkį gamtos tvarinį, širdis lėčiau pradeda plakti. Mažutį auklė-ti,—tai gyvenimo priedas.

Rapolas. Veltui, peteliuškę į vatą vy-niojam. Kudikį auklėti, reikia tvirtos kan-trybės. Visuomet rupintis auklėtojomis, stuboje oras jau netoks, kaip privalėtų bu-ti,—na, o kas tuomet, kada dantukai prade-da kaltis?

Nergoras. Iki dantukų, da nepriėjom,—gi auklėti, pati moteris auklėja.

Rapolas. Taip, taip. (Pauza). Bet kas gi su mudviem? Kalbamės kažin apie ką, tartum geresnių, įdomesnių pasikalbėjimų nežinom... Labai persimainę.

Nergoras. Teisybė. Manau todėl, kad ilgai nesimatę, atpratova kits nuo kito.

Rapolas. Ne, drauge. Geriau sakyk, kad tu, vedęs persimainei, kaip tai yra sa-koma. Kas kita, kai, važiuojant karietoj, siųsdavom malonius žvilgsnius praeinan-čioms Vienos rožytėms? Pameni, trukš-mingas iškilmes, o sulaukus vakaro—tea-trus, o vėliau... (Pamerkia akį). Tu žinai... Kaip maloni ir turtinga, pilna gyvybės mu-dviejų gyvenimo istorija. Dabar tu skaitai savę laimingiausiu žmogum; toki žmonės netveria įspudingos istorijos.

Nergoras. Ne vien tik tas tuomet mu-du versdavo draugauti.

Rapolas. Tiktai todėl tuomet viens an-tram buvova atviri ir nepailsdavom tauzyti ištisas dienas. Dabar, sudiev draugišku-mui. Tu, vyras, nepaprastas,—bet vyras, numylėtos moters. Tau randasi vis nauji ir nauji reikalai. Kas gi man?.. Nieks ne-rupi.

Nergoras. Vis tai buvo jaunystės lai-kai; dabar gi, nusenę...

Rapolas. Tu da ganėtinai jaunas buti sužiedotiniu žavėjančios moters.

(Toliau bus)

DVI SESERS

Parašė O. D. Vertė P. KRAKAITIS.

Pirklio Zvonovo šeimynoje augo dvi mergaitės-sesers: Marytė ir Onutė. Marytė buvo daili, linksma mylėjo dainuot. Onutė apsigimė kreiva akia. Jinai atjautė savo nedateklių ir ne pagal metus buvo rimta; jinai drovėjosi žmonių, nemylėdavo žaisti su draugėm. Jai rodydavosi, kad jeigu ir žaidžia su ja, tai tik iš pasigailėjimo. Jos širdis, neteisiai nuskriausta pašai-pos likimo, buvo visuomet atsargi.

Tarp savęs sesers gyveno draugiškai. Žvairioji Onutė labai mylėjo savo jaunąją seselę. Jinai ją aprėdydavo, apžiūrėdavo, stengdavosi idant ji būtų ir dailesnė ir geresnė už visas. Jinai, tartum, buvo ne vyresnioji sesuo, bet motina. Prie to, jūdvių motina buvo perdaug užimta savo įsivaizdintomis ligomis. Abidvi sesers buvo pavestos savo nuosaviam likimui.

Slinko metai. Linksmoji Marytė jau buvo tikroji "mergina". Mieste žinojo, kad senis Zvonovas nepasigailės keletos tukstančių pasogos savo jaunesniajai dukterei ir jaunių netruko. Gi apie žvairakę Onutę net niekas ne nekalbėjo. Apie ją nesisukinėdavo, ir jos omenėje niekas neturėjo; net ir patį tėvai savotiškai nusprendė vyresnėsės likimą:

—Išleisiu pirmiausiai Marytę,—kalbėdavo Zvonovas piršliui,—o apie Onutę paskui pakalbėsiu. Vienas tukstantis daugiau... pridengs kreivąją akį! Pinigai gali pridengti viską!

—Kas teisybė, tai teisybė! Auksiniai žodžiai,—pritardavo piršlys.—Taigi pas mane delei jūsų jaunesnėsės dukters jau yra mintyje Rodionovo sunus. Žinote Rodionovą? Tasai pats, kursai...

Ir prasidėdavo slaptas šnabzdėjimas apie turčiaus Rodionovo sunų.

Tuo laiku, kuomet ėjo derybos apie Rodionovo sunų, įvyko netikėtas nuotikis.

Sesers suėjo į pažintį su jaunu, neseniai atvažiavusiu vaikinui, kuris tuojaus atkreipė į save visuotiną domą. Tai buvo da visai jaunas smuikininkas; kalbėdavo, kad jo laukia didelė ateitis. Vadinosi Krinski; turėjo ilgus plaukus, baltus, tvirtus dantis. Jam rodėsi, kad pasaulis sutvertas išimtinai tik tam, idant jam, smuikoriui Krinskiui, suteikus vien smagumus!

Ir gyvenimas palaikydavo jame tą įsitikinimą. Dailuzė Marytė, paskui kurią sekiodavo vaikinai,—mamytės ir tetulės maloni, gabi mergina, apsvaigo ir įsimylėjo į jį visa siela. Kaip tai atsitiko,—žinoma, nieks pasaulyje negali pasakyti. Meilė kai-kada atlanko tykia, nežymiai, kaip gavinantis sapnas; kartais apdegina it žaibas ir supurto it griautinis.

Krinskis pamanė: jeigu ši mergina jam taip lengvai pasidavė, tai jinai, žinoma, neverta jo, busimo garsaus smuikininko. Taip visuomet mano nevisai protingi vyrai. Jie bijosi moteriškės doro, atviro jausmo ir laisvąją meilę supranta kaip pasileidimą.

Trumpa pasakaitė, pergyventą dailuzės Marytės, greitai pasibaigė. Smuikininkas paskubėjo iš miesto gaudyt naujos garbės. Jisai greitai užmiršo merginą, kuri juom pasitikėjo. Greitai užstojo aiški teisybė,—liudna, aiški teisybė, kuri visuomet nubaudžia merginą, bet niekuomet vyriškį. Užtat, kad ir pasaulis ir teisės, ir įsitikinimai, ir visas gyvenimo surėdymas pagamintas vyriškio.

—Kas su tavim, sesele? Kodel nemiegi? Apie ką vis mąstai?—teiravosi nedailioji vyresnėji sesuo.

Marytė tylėjo. Slinko dienos, slinko neišmiegotos naktys.

—Jisai nevertas tavo meilės,—atsargiai kalbėdavo naktį Onutė, glamonėdama

seserį.—Jisai negeras, išvažiavo, paliko.

—Jisai daugiau nesugrįš, aš žinau,—atsakydavo Marytė ir akis jos žiurėdavo kur tai berybėn.

—O gali buti... Jisai man sakė, kad...

—Tylėk, tylėk!—pertraukdavo Marytė, nusitverdama seserį už rankos.

—Jisai melavo tau. Jisai visuomet melavo. Tylėk. Aš nekenčiu jo.

—Tad kodėl verki, jeigu jo neapkenti?—stebėdamasi klausdavo vyresnėji.

—Tu nieko nesupranti,—karčiai ir šiurkščiai atsakė Marytė.

Sesers miegojo viename kambarį kaip kad ir jaunystėje. Sapne kreivaakei Onutei rodėsi, jog kas tai stovi ties jos lova, kas-tai laužo rankas ir raudant krinta ant pagalvės. Nustebinta ir išsigandusi Onutė pravėrė akis, ir ištikrųjū: ties savo lova pamatė Marytę. Jos veidas buvo išblyškęs beauštančio ryto šviesoje.

—Kas su tavim?

—Aš mirštu! Išgelbėk mane! Aš nusizudysiu,—verkdama kalbėjo dailuzė Marytė.

Buvo panašu, kad jinai išėjo iš proto.

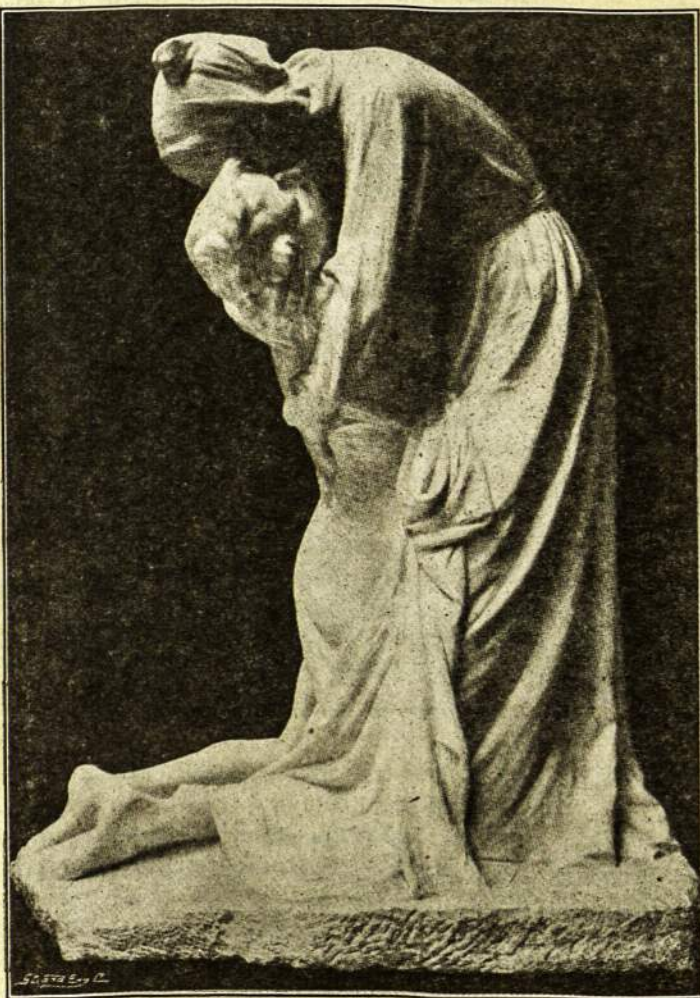
Marytė papasakojo vyresniajai seseriai visą teisybę. Josios meilė linkui lengvatikio smuikininko nebuvo platoniska. Tai buvo rimtas jausmas, ir jinai nužengė per daug toli. Jinai tikėjo jam. Ir dabar jau artinosi pasekmės: Marytė ruošėsi tapti motina.

Tarytum kudikiai gulėjo abidvi sesers po vienu uždangalu ir, tyliai verkdamos ir glamonėdamos viena antrąją, kalbėjosi. Tartum sugrįžo metai, sugrįžo tolima jaunystė.

Aplinkiniai kol-kas da nieko nežinojo. Buvo padarytas išvedimas. Marytė bučiavo savo seserį. Onutė, tykia, kapio kudikį ramino ją.

—Tu žinai, aš nedaili. Aš išsigimėlė. Vis viena su manim niekas neapsives. O jeibu bus taip, tai vien delei pinigų. Tu gi turi būti laiminga. Tu nebijok nieko. Mudvi abi išvažiuosim... niekas nežinos. Tai mano kudikis, o ne tavo... Mano...

Senis Zvonovas baisiai įsirdo, kuomet sužinojo apie "gėdą" savo kreivaakės, vyresnės dukters. Jisai primušė ją—vos neuždusino. Bet priverstas buvo tilėti ir nutilo.

“Atleidimas”

Abidvi sesers išvažiavo. Tėvas nesu-
prato. Paskui jaunesnėji, Marytė, sugrįžo
ir greitai apšvedė su Rodionovo sunum.
Iškėlė vestuves, bet jaunavedė buvo liu-
dna, nusiminusi. Vyresnės, nedailiosios,
nebuvo...

O už metų laiko pirklys Zvonovas už
keletą tukstančių pirkto vyrą savo "apgė-
dintai" vyresniajai dukteriai. Tai buvo
koks tai praėjūnas. Jisai apšvedė su Onu-
te ir už pusės metų, kaip iškalno buvo su-
tikta, persiskyrė. Bet už tad... "gėda" tapo
nuimta, o pas kudių atsirado ir tėvas ir

vardas. Abidvi sesers savotiškai laimingos
— bent tiek, ant kiek galima buti laimingu
šiam neteisybės ir nigramiuotos pasaulio
moralybės.

Kartais jaunesnėji sesuo, Marė Ro-
dionova, atvažiuoja pas vyresniąją, kreiva-
akę. Jinai bailiai gėrisi savo "giminaičiu",
teiraujasi apie jį, ir tylios ašaros ritasi iš
jos akių. Naktį juodvi ilgai šnabzdasi, ir
verkia tarsi kudikiai... mažyčiai, nuskriaus-
ti... O ryte skiriasi, kiekviena pildyti me-
lagystę, pašventintą jų kančiomis.

PO DIENOS DARBUI.

Po sunkių dienos darbelių,
Atsisėdau prie langelio
Apmąstyti padėjimą,—
Šių dienų žiaurų likimą.

Bet jau spėkos išėkvotos,—
Jos dirbtuvėj pašarvotos,—
Nesurandu kilto jausmo,
Širdis man plyšta iš skausmo.

Kur tėvynė ta brangioji,
Kur ta tauta galingoji,
Kuri mane išauklėjo,

Saldžiais jausmais papenėjo.
Kur tie takai ir darželiai,
Kur tie miškai ir gojeliai,
Po kuriuos linksma bėgiojau,
Kaip paukštelis aš svajojau.

Kur ta menka bakuzėlė,
Kur matušė sengalvėlė,
Kuri mane užliuliavo,—
Tėvynės dainas dainavo.

Kur mano mielas brolelis,
Kur jo bėrasis žirgelis,—
Toli nuo manęs atskirtas,
Jau guli kulkoms pervertas.

O ant bakuzėlės vietos—
Išartos duobės granatų;

Kur mano darželis brangus—
Ten ašarų, kraujo bangos.
Montellos Vargšė.

AUDRA.

Girios medis suvaitojo
Ir pravirko nuo skausmų,
Kai šakas jam apkapojo
Žiauri audra be jausmų.
Buvo puikiai padabintas
Šakos lapų žalumu,
Tarsi rozės išaugintos
Žydi kvietkų gražumu.
Rasos linksmai jį bučiavo,
Ir paukšteliai jį mylėjo,
Ir gegutė jam kukavo,
Ir lakštutė pačiulbėjo.
Dabar tyliai viens raudoja,
Pasilikęs be šakų.
Rodos motina vaitoja,
Nebetekusi vaikų.
Audra žiauri nepažįsta
Nė malonės, nė skausmų,
Ir valdonai nesupranta
Meilės motinos jausmų.

M. Duseika.

VADOVAI

(Sapnas.)

Štai, klaidžioju aš kokiuose tyruose, nežinomuose kalnuose, apaugusiuose tankiais erškėčių krumeliais. Su dideliu vargu, per anuos erškėčių krumelius, dasigavau aš viršunės vieno tų kalnų ir pradėjau žvalgytis aplinkui, jieškodamas išėjimo iš tų nežinomų tyrų. Besižvalgant man, nuo ano kalno matėsi į vieną šoną nepermatomos pelkės su įvairiomis pusiau užslinkusiomis bei prisidengusiomis ilgomis ten augančiomis žolėmis ir bedugnėmis versmėmis; o į kitą šoną pažvelgus matėsi lygus, platus, tiesiai vedantis per tuos tyrus, kelias.

Man beklaidžiojančiam ir netikėtai išvydusiam kelią, tuoj akis nušvito ir su džiaugsmu leidausi eiti linkui jo. Beeidamas per anuos erškėčių krumus, atsiduriau pakalnėje, kuri irgi buvo tankiais krumais priaugusi, kurių—susipynusios šakos, labai mane kankino ir trukdė man irtis pirmyn. Pavargau. Bet vis nestojau irtis ir iriuosi į tą šoną, kur matėsi nuo minėto kalno anasai platusis, lygusis kelias...

Taip man besiiriant. išgirdau tuose tankumynuose, kokį tai šlamėsį, kokį kle-gėsį. Sustojau ir klausausi. Minėtas šlamėsis vis artinasi ir artinasi iš kurio tik retkarčiais pasigirdavo žmogiškas balsas: “Eikite šian, paskui manęs, aš jus išvesiu laimingai ant tikrojo kelio”. Supratau, kad tai artinasi prie manęs burys žmonių, po kokio tai vadovo vadovyste, kuris juos veda per šiuos tyrus į aną platų, lygų kelią, kurį aš nuo minėtojo kalno mačiau, ir kurio linkui iriuosi per šiuos tankumynus. Nudžiugau: nes ir aš, maniau sau, galėsiu su jais kartu nuvykti ant anojo, laimingo kelio. Bet taip manydamas, stambiai apsirikau.

Prisiartinus prie manęs tam buriui žmonių, pamačiau keletą ypatų, kurie, išdidžiai žiurėdami į paskui juos sekančius

žmones, kaž-ką jiems vis pasakojo ir nuolatos garsiai kartodavo šiuos žodžius:—“Eikite ir sekite paskui mus, o tik mes jus galime nuvesti į jums parengtą vietą, į kurią nuėję busite laimingi”. Aš žiuriu į juos ir mislių sau: “Tikrai tie žmonės yra laimingi, turėdami šiuose tyruose tokius vadovus”. Nesuspėjau to pamislyti, kaip štai atkreipė atdžią į mane vienas jų vadovų ir griausmingu balsu ėmė į mane šaukti:

—O tu, nelaimingas paklydėli! Jau stovi ant krašto prapulties. Eik šian. Sek paskui mus, o tik mes tau parodysim kelią į laimingąją šalį!

—Ne į tą kraštą jūs vedate, kur aš mačiau platų ir tiesų kelią,—pastebėjau aš.

—Tu abejoji apie mūsų teisybę!... Jėgu mūsų balso neklausysi, ir neisi paskui mus,—prapulsi versmėse, į kurias įeisi per savo atklumą!... Nelaimingas esi ant amžių!...

Taip kalbėdamas žengė į tą šoną, iš kurio aš buvau atvykęs į šį klonį ir kartu su visu žmonių buriu vyko pro anuos erškėčiais apaugusius kalnus tiesiai tenai už kurių tęsėsi anos versmėtosios pelkės.

—Ne į tą kraštą einate kelio jieškoti!—surikau aš.

—Tik kas paskui mus seks, tik tas pasieks tą tiesųjį kelią, kuris nuves mus į laimės šalį,—rusčiai suriko anasai vadovas ir rengėsi tolyn, o sekantieji jį žmonės, visi taip atydžiai ėmė į mane tēmyti, kad net kai-kuriuose apsiireiškė didelė neapykanta link manęs ir šnabzdėdami žodį: “paklydėlis, paklydėlis”, sekė savo vadovą, kuris juos vedė versmėtųjų pelkių linkui ir neužilgo jie visi išnyko man iš akių, pasislėpdami tankiose, susipynusiose krumų šakose.

Pasilikęs vienas, aš pradėjau mąstyti: kur toki vadovai gali nuvesti tuos nelaimingus burius žmonių? Taip man bemaštant, štai išgirstu balsą, kuris nuolatos kartoją, šiuos išmėtinėjimo žodžius.

—Štai tau ir vadovai! Štai tik jie vieni gali nuvesti teisingu keliu! Nesiduosiu

aš daugiau jiems savęs vedžioti, nes jie patįs klaidžioja ir minias klaidina!..

Tas balsas buvo tiek smarkus, kad aš pabudau, nedaėjęs minėtojo kelio kurio link aš ėjau.

Jonas Širšukas.

Pirmos Gegužės Rytas

Naktinė tylą apsupo žemę. Tylus ramumas visur viešpatauja. Visi miega, ilsisi po sunkaus dienos darbo. Bet aš išbundu; atsikeliu, kad prisiziūrėti Pirmos Gegužės auštančiam rytui.

Atsisėdau pas langą, per kurį švelnus vėjelis atnešė malonų kvapą nuo ką-tik sužaliavusių medelių, nuo ką-tik pražydėjusių įvairių gėlelių. Gėriau tą gaivinantį kvapą ir gėrėjau stebuklingu grožybės rytu.

Tyku, ramu, tik retkarčiais, kur sušlama jaunučiai medžių lapeliai, ar kur ankstybas paukštelis sučiulba. Ir vėl tylą, tylą. Da tik pradeda aušti; padangė tyrai mėlyna; kur ne-kur da spinkso žvaigždutė. Bet greit viena po kitai gėsta. Rytuose jau raudonuoja aušra, kuri aprėiskė patekėjimą saulės. Jau, jau iš už kalno išlenda, teka, teka saulutė. Ir štai jau užtekėjo. Savo spinduliais sukėlė, sujudino visus iš miego. Kas gyvas sukruoto. Pabunda ir darbininkai ir rengiasi pradėti kasdieninį darbą. Prisipildė gatvės žmonių. Kiekvienas bėga, skubina. Ir aš einu. Velku koją už kojos, širdis krutinėj smarkiai plaka, mintys tveria įvairias svajones. Ir dirbtuvė jau netoli. Ištolo riogso kaminai, iš kurių verčiasi juodi dumų debesiai. Beregint sustaugė, sušvilpė visose pusėse baisiausiais balsais. Darbo laikas prasideda.

Visi skubina, bėgte bėga, kad nepasivėlinus. Sulindo, subėgo. Tuo suuzė mašinos, visi dirba, bėga, prie savo darbo skubinas.

Ir aš dirbu, bėgioju apie savo darbą,

nepakeldama akių. Oras tvankus, karšta. Prakaitas dideliais lašais varva nuo kaktos. Krutinė sunkiai alsuoja. Šalyj mašinos apbrukę, pajuodę langas, per kurį da buvo galima matyti upelis, vingiuojas per kalnus, apaugę medžiais, pasipuošę žaliais, jaunais lapeliais. Pagal pat upelio įvairūs žolynėliai. Kur nekur jau praskleidė savo žiedelius, marguoja. Praveriu langą, per kurį įsiveržė gaivinantis vėjelis, paglostė, nušluostė prakaitą nuo veido ir vėl nuskrido tolyn. Iš suspaustos sielos išsiveržė skausmo balsas:

O, motin gamta! Kodel mes čia uždaryti? Kodel?! Juk šiandien mūsų šventė. Šiandien šventė viso pasaulio darbininkų. Kodel mes nors tą vieną dieną negalim ištrukti iš to prakeikto urvo? Pasakyk?!.. Gamta! Juk tu visiems lygiai grožybes teiki. Kodel kraugeriai liuosybę nuo mūsų atėmė?! Kodel mes, nors šiandien negalim iš po to jungo išeiti ir liuosai pulkais, maršuodami, giedodami savo himną, parodyti, kad mūsų milijonai, o jų saujelė. Kodel mes negalim pasakyti, kad gana kentėti, kad galas tironams! Kodel!

Nebeilgai. Ateis laikas, kada ir mums išauš tas laukiamas, puikus, Pirmos Gegužės rytas. Su ta vilčia stokim nuo šiandien į darbą, į sunkų darbą ir nenuilstant darbuokimės. Švieskimės, organizuokimės ir kovokime.

Sesutės! Juk mes toli atsilikusios. Jau viso pasaulio darbininkai sukilo, seniai dirba, kovoja. O mes da miegame, tylime ir laukiame malonių iš dangaus. Šiandien prizadėkim stoti į darbininkų eiles, dirbti ir kovoti. Nes matome, kad iš dangaus malonių niekas neatsiunčia. Gana, sesutės, mums miegoti! Gana! Į darbą sesės, į kovą prieš skriaudėjus! Perilgai vergavom ir kentėjom!

Tik dirbdamos, kovodamos, sulauksim išauštant tą puikų, malonų Gegužės rytą.

Tik visos išvien stokime į darbininkų eiles. Dirbkim, kovokim!..

Darbininkė.

Vaikų Skyrius

Socialė Užduotis

(Dialogas dviem vaikams.)

Sunus: Tėveli! (Tėvas nuduoda, kad negirdi).

Sunus: Klausyk tėveli.

Tėvas: Nelįsk! Matai, kad esu užimtas.

Sunus: Bet tėveli, aš noriu žinoti...

Tėvas: Sakau, kad nelįsk. (Nustoja skaitęs).

Sunus: Tėveli, tėveli, meldžiu klausyti.

Tėvas: Na, o kas yra?

Sunus: Tėveli, ar tu buvai kuomet-nors išalkęs?

Tėvas: Išalkęs?—Žinoma, kad teko buti.

Sunus: Bet aš klausiu, ar tu buvai kuomet labai, labai išalkęs: neturėjai ko valgyti per ilgą laiką.

Tėvas: Suprantama, kad ne. Tik tai tinginiai žmonės taip išalksta.

Sunus: O ar Tamošius tinginys?

Tėvas: Kas toks?

Sunus: Tamošius; tas vyras, kurį tu atstatei nuo darbo sakydamas, kad blogi laikai ir negali tiek darbininkų išlaikyti.

Tėvas: O taip... ne... Tamošius visuo-

met buvo geras, nuoširdus darbininkas.

Sunus: Jug geras darbininkas negali but tinginys?

Tėvas: O ne.

Sunus: Bet Tamošius badauja. Jis visas sunykęs. Tetuši, ar dabar blogi laikai?

Tėvas: Taip, mano sunau, darbo mažai.

Sunus: Bet dirbtuvėj yra daug medžiagos, ar ne?

Tėvas: Taip. Man labai smagu matyti, kad tu, sunau, žingeidauji tais dalykais ir pradedi protauti apie pramonę. Aš paaiškinsiu. Matai, tai yra taip: visą pagamintą tavorą negalima išparduoti, nes turime jo perdaug. Mes pridirbome daugiau, negu

pirkėjai sunaudoja, pertai turime laukti, kol išsiparduos, o tuomet galėsime pridirbti daugiau.

Sunus: Tai kodėl neišsiparduoda visas, tėveli? Juk yra daug žmonių, kurie neturi drabužių. Aš šiandien mačiau mažą vaiką, kuris buvo apsirengęs vien tik skudurais ir aš tankiai matau daug tokių nuplyšusių vaikų. Kodėl jie neapsirengia, kuomet yra taip daug pagamintų drabužių ir medžiagos?

Tėvas: Todėl, mano mielas, kad jie neturi pinigų.

Sunus: Bet kodėl jie neturi pinigų?

Tėvas: Užtai, kad... kad... aš nežinau. Galbut todėl, kad jie nenuolankūs darbininkai arba gal jie arba jų tėveliai prageria.

Sunus: Tėveli, kodėl tu neatiduodi tuos drabužius tiems, kurie neturi, ir tada—

Tėvas: Mano sunau, tu nesupranti; aš negalėčiau to padaryti, nes galbut ir tu tuomet neturėtum drabužių.

Sunus: Ir tau tas nepatiktų, tėveli?

Tėvas: Žinoma, kad ne.

Sunus: O ar ano nuskurusio vaiko tėveliui patinka taip?

Tėvas: Ne, aš nemanau; bet tas viskas turi būti taip: mūsų priedermė yra pagelbėti tik užsitarnavusiems darbininkams.

Sunus: Tai pagelbėkime Tamošiui, tėveli. Man atrodo, kad tai tavo priedermė, nes tavo kaltė, kad jis darbo neturi. Ar ne?

Tėvas: Mano kaltė! Tikrai ne. Aš juk tau išaiškinau, Vladai, kad aš jam darbo neturiu.

Sunus: Jo duktė labai serga, tai ar negali, tėveli, ją išsiųsti į pajurį gydytis?

Tėvas: Vladai, aš neturiu pinigų mėtymui, siunčiant kiekvieną svetimą sergantį vaiką į pajurį; ir be to, tas tik pagimdytų jiems kvailas mintis ir svajones. Toji mergaitė ir taip pasveiks.

Sunus: Kuomet aš sirgau, tai buvau pajuryj.

Tėvas: Tai buk dėkingas, kad turi tėvą, kuris turėjo ištekliaus pasiūsti tave tenai.

Sunus: O ar tu manai, kad Tamošiaus mergaitė turi būti dėkinga?

Tėvas: Na, ir ji turėtų but dėkinga.

Sunus: Delko? Ar todėl, kad ji serga ir negali važiuoti į pajurį gydytis, ir užtai, kad jos tėvelis be darbo?

Tėvas: Sunau, beturčiams reikia būti nuolankiems, kantriems ir bijoti Dievo.

Sunus: Ar tai Dievas taip surėdė, kad tu turėjai atstatyti Tamošių nuo darbo?

Tėvas: Ką? Neklausk tokių kvailų klausimų.

Sunus: Bet tėveli, sakyk, ar Dievas taip skyrė?

Tėvas: Gal... aš nežinau; aš spėju, kad taip.

Sunus: O ar Viešpaties maldos teisingos?

Tėvas: Taip, taip, teisingos.

Sunus: Ten sako: "Kaip danguj, tai ir ant žemės". Ar jie taip daro danguj, kaip mes čia?

Tėvas: Daro, ką?

Sunus: Na, taip, kad vieni turi smagu gyvenimą, o kiti labai vargingą.

Tėvas: Ne, danguj visiems smagu gyventi.

Sunus: Bet aš negaliu suprast... (Mąsto ir po valandėlės). Klausyk tėveli! Ar Dievui patinka, kad tu užlaikai smuklę?

Tėvas: Ką?

Sunus: Aš girdėjau tave kalbant aną dieną, kad tau tas atnešė daug pelno. Tavo darbininkai ten eina gerti. Tamošius šiandien ten buvo ir—

Tėvas: Vladai, tuos dalykus tu esi per jaunas suprasti.

Sunus: (Tęsdamas). Tamošius ilgai, ilgai žiūrėjo į smuklės duris ir įeidamas sau

vienas kartojo: "Aš turiu užmiršti, aš turiu užmiršti". Man rėdos, kad jis norėjo užmiršti kaip nesmagu jo namuose. Ar ne?

Tėvas: Vladai, jeigu tas vyras toks kvailas, kad leidžia pinigų gėrimui, tai jis tik ir gali būti neturtingu.

Sunus: Ar tu užlaikytum smuklę, jei neuždirbtum daug?

Tėvas: Ne.

Sunus: Tamošiaus pragerti pinigai pagelbėjo man įgyti šiuos puikius daiktus, ar ne?

Tėvas: (Neramiai.) Taip, taip... Na, jau tau užtenka žinoti. Eik gulti, kaippo geras vaikas.

Sunus: Bet aš da noriu žinoti: Tamošius padėjo padirbti ir šiuos drabužius, dirbdamas tavo dirbtuvėj?

Tėvas: Taip, jis padarė drabužius ir aš jam užmokėjau už darbą.

Sunus: Tamošius tau užmoka už gėrimą ir Tamošius padėjo pasiūti drabužius, tai ar neverta, tėveli, mums dabar pagelbėti Tamošiui jo nelaimėj?

Tėvas: Vladai, jei tu daugiau tokių klausimų klausi, aš tave nubausiu. Eik gult tuojaus. (Vaikas užsimąsto ir išeina).

Tėvas: (Vienas). Kad jį bala tą vaiką su jo visais klausimais. Jeigu ir priimčiau Tamošių atgal prie darbo, tai juk vistiek neišgelbės kitų badaujančių žmonių. Na ir kam man apie tai rupintis. Aš negaliu visus pavargėlius priglausti, nes kitaip toks pat būtų ir mano likimas.

Tas kvailas socialistas, kurį girdėjau kalbant gatvėj, vieną dalyką teisingai pasakė, kad darbdaviai negali išrišti tą klausimą. Tiesa, tas perdaug sunkus man išrišti. Lai Tamošius ir kiti jo klesos žmonės išsiriša patįs tą klausimą, o aš ir kiti darbdaviai turime užtektinai darbo rupintis apie save. (Pasiima skaityti.)

(Uždanga)

Vertė Diana.

Sveikatos Skyrius

Fabrikų Dulkės

Fabrikų ir dirbtuvių dulkės tai yra didelė pramonės darbininkų rykštė.

Dulkės, sveikatos žvilgsniu, buna erzinančios, nuodingos ir užkrečiančios.

Mūsų įkvėpiamos oro dulkės, jeigu įkvėpus neištirpsta, gali erzinti ir drąskyti plėveles, su kuriomis jos susiduria; šiuo atvėju dulkės, pasidariusios iš plieno ir kietųjų akmenų, daug labiau kenkia, negu pasidariusios iš švelnaus molio arba iš augmenų. Gyvulių plaukai kailių dirbime, oduų minime, vilnonų audime ir tt. duoda dulkių, kurios įkvėpus ne tiktai nesutirpsta, bet dažnai neša įvairių limpamų ligų; žinoma, tai nereiškia, kad pačiose tose medžiagose yra ligų bakterijų; tai reiškia vien, kad ore, ant žemės, ant grindų ir kt. esamos bakterijos laikosi ypatingai šios rūšies dulkėse, kaip kad jos ir apskritai geriausia laikosi ir veisiasi visokiose gyvulių atimatose.

Tirpstančios dulkės gali ištirpti gleivėtose nosies, gerklės, stemplės ir kt. plėvėse ir gali vietiniai veikti, kaipo erzintojai (irritantai), iššaukdamos tų vietų užsidegimą; toks gi užsidegimas nusilpnina minimų plėvių gabumą priešintis ligų bakterijoms ir palengvina apsigyventi ir veistis pulius darančioms bakterijoms; arba ištirpusių dulkių nuodai gali susigerti į kraują ir padaryti abelną kraujo užnuodijimą; pastarosios rūšies užnuodijimas dažniausiai atsitinka tepliočiuose (maliavotojuose), šveičiamosios popieros dirbėjuose ir baltojo ir raudonojo švino darbininkuose.

Sunkiųjų dulkių dalis fabrikuose nusileidžia ant grindų ir kitų žemiau esamų dalykų, nepasiekusios nosies nė burnos; jų dalis užkliuva už plaukų, esamų nosies skylutėse, dalis nugula ant nosies plėvių ir buna iščiaudoma bei iššnypščiamą, da kita

dalis buna nuryjama su gleive iš gerklės užpakalio. Smulkesnėsios dulkės paprastai pasiekia koserę (kvėpuojamąją "gerklę"); bet kurios tiktai apsistoja didesniųjų kvėpavimo dudų sienose, tas laukan šluoja augštyt tam tikri, neapsakomai skaitlingi diegeliai, kurie yra išaugę iš narvelių-cėlių, sudarančių tiems kanalams pamušalą bei gleivėtą plėvelę; savo judėjimu tie diegeliai be paliovos varo dulkes linkui burnos. Ir vien mažiausios dulkės, turinčios tiktai apie vieną šimtinę milimetro dalį, kaip sako vienas žinovas, teneinančios į plaučius. Baltojo švino dulkių, vienok, nueiną į plaučius apie 35 iki 43 nuošimčių.

Netirpstančias dulkes, nukelivusias į plaučių dudeles, pasiima baltieji kraujo kurneliai (fagocitai) ir išnešioja po kuną; arba jos pačios savo aštriais kampais ir ašmenimis įsirežia į vietos organus ir iššaukia ten užsidegimą; delei to susiaurėja arba visai užanka mažosios oro dudelės, ir priauga valakninių (fibrous) mėsų. Delei to plaučiai nebegali normaliai susitraukti ir išsipusti, trukdoma normalis kraujo tekėjimas plaučiuose; tuo budu turi sumažėti kraujo gaunamas degis (rugštadaris, oxygenas), ir mažiau tegali but per plaučius išduodama laukan dvidegėto angliadario (carbon dioxide). Tas silpnina vidujinių gaivinančių kuną iegų veikimą, mažina kuno diržingumą apskritai, puldo jo spēką, reikalingą atsilaikymui prieš ligų bakterijų gulimą, ypatingai silpnina kvėpavimo organų atsilaikymą prieš užsikrėtimus. Tokie plaučiai greičiau pasiduoda bronchitui (kvėpavimo dudų užsidegimui) ir pneumonijai (plaučių užsidegimui), ir sudaro gerą dirvą džiovos plėtojimuisi, nors, tiesa, šitokiam atsitikime prikibusi džiova plėtojasi palengva, o ne staiga, nes naujos kietos, priaugusios mėsos neleidžia džiovai staiga

išsikeroti, ir tuo budu gamta gauna progos statyti savo apsaugojimo sienas apie ligos apimtas vietas.

Dalis smulkiųjų dulkių, kurias baltieji kraujo kuneliai nešioja po kuną, pasiekia lymfo (kraujo syvo) kanalus ir apsistoja lymfo gilėse plaučių smailumoj, kur jos, jei nebuna užkrėstos, sakoma, nebedarančios toliau jokios matomos blėdies.

Prof. Lehmann ištyręs, kad plaučiuose užsilieka 42 proc. visų į nosį ateinančių dulkių. Bet ir konservatyviausi mokslininkai, kuriems rupi mažinti dulkių blėdingumą darbininkams ir pataikauti fabrikantams, ir tie pripažįsta, kad trečdalis į nosį ateinančių dulkių nukeliauja į plaučius ir ten pasilieka.

Pernai metais Pennsylvanijos Universitetas darė bandymų, kad patyrus, kiek kokiuose darbuose darbininkas gauna į krutinę dulkių. Atrado, kad neprižiurimose cemento dirbtuvėse darbininkas per metus gauna apie pusketvirto svaro dulkių į savo plaučius; paskui, neprižiurimose vilnonių kilimų (karpetų) ir tolygiose dirbtuvėse po tris svarus ir ketvirtdalį; neprižiurimuose plieno tekimo fabriko kambariuose po pusę svaro dulkių per metus. Ir visos tos dulkės yra beveik visai netirpsiančios. Be to, darbininkai, draskantieji skudurus kilimų audimui, gauna begalinę daugybę įvairių ligų bakterijomis užkrėstų dulkių. Minimi Pennsylvanijos Universiteto tyrinėtojai dulkių atrado, kad visokie audimo, skrybėlių dirbimo ir panašūs darbai, taipo-jau ir cigarų dirbimas privaro eibes pavojingų dulkių į darbininko plaučius. O kiek da tokių dulkių sugeria darbininkai, dirbantieji anglies ir metalų kasyklose, akmenų tašytojai, didžiųjų spaustuvų darbininkai ir kt.

Respiratoriai (įtaisai ant burnos ir ant nosies užsidėti), kad apsisaugojus nuo dulkių, Amerikos fabrikuose kaip ir nežinomi; fabrikantai jų nenori, nes tai tramdą darbą. Labai, labai retame fabrike terasi įtaisą

bent daliai pavojingų dulkių laukan ištraukti; daugelis mašinų galėtų buti taip aptaisyty, kad didžioji dalis dulkių negautų oran iškilti; dirbtuvėse galima butų tam tikro drėgnumo oras paturėti, kas neduotų tiekui dulkių ore nešiotis; galėtų buti įvesta drėgnas bei elektrikinis grindų šlavimas vietoj dabartinio dulkių blaškymo. Bet... visi tie pagerinimai reikalauja pinigų. Kapitalistui gi doleris visuomet brangesnis už darbininko sveikatą, o darbininkas delei duonos yra priverstas lįst dirbti į tikrus mirties urvus.

Užtat viena reformų, kurių socialistai pirmiausia reikalauja darbininkams, tai yra sveikų fabriky įtaisymas ir sveikas jų laikymas.

V. Kovietis.

VISO GRUDO MAISTAS.

Dabar Amerikoj kviečiai taupoma; mat, reikia jų talkininkams siųsti. Kviečių dalis duonoj pavaduojama kukuruzų-kornų ir kitais miltais. Geriausios gi kviečio grudo dalis: žievė ir branduoliai (sėlenos) bemalant atskiriama, kaipo "netikusios maistui dalis". O tos sėlenos sudarytų beveik tokį miltų procentą, kokį dabar sudaro kitokie miltų priemaisai. Ir tokia čielų kviečių miltų duona, nors ne taip balta atrodytų, butų nesulyginamai geresnė.

Seniau miltų karaliai sėlenas pardavinėdavo gyvulių maitinimui.

Bet mokslo žmonės vis plačiau skleidė gyventojuose nuomonę, kad tose sėlenose pasilieka daugiausia baltiminio (gluteno) maisto, puikiausio riebumo ir mineralių medžiagų; kad, be to, su sėlenomis gyvuliams sušeriama ir tas neapsakomai svarbus gaivalas—**vitaminas**. Jei tų medžiagų per ilgesnį laiką maiste nebuna, tai žmogus susergera skorbutu, kaulų suminkštėjimu ir tt. Žinoma, beveik visas tas brangias, išmestas su sėlenomis, medžiagas žmonės šiokiu ar tokiu budu paprastai pavaduoja kitomis panašiomis medžiagomis, gaunamomis iš daržovių, vaisių, šviežios mėsos, kiaušinių ir tt. Tečiau, bandymai

ant gyvulių parodė, jog čielais kviečiais arba čielų kviečių miltais maitinant, įvairūs gyvuliai gyvena, kaip ir gyvenę; tuo tarpu, pradėjus juos maitinti vien jų miltais "be sėlenų", greitai apserga ir gaišta. Be abejo, miltai "be sėlenų" turėtų tokią-jau pasekmę ir žmogui, jeigu jis užsimanytų jais vienais maitintis; antra vertus, yra žmonių, ilgai gyvenusių vienais čielais kviečiais arba čielų kviečių miltais be blogų pasekmių savo sveikatai.

Taigi, pagalios, dasiprotėjo kviečių karaliai, kad iš sėlenų galima bus pelno traukti, jas pardavinėjant diktokam skaičiui žmonių, jau nusimanančių apie maisto gerumus ir ydas. Ir štai jau sėlenas pardavinėja daug brangiau, negu pačius geruosius "baltuosius" miltus, kuriuose be krakmolo maža ko tėra; pastaruoju gi laiku daug įmaišoma net kukuruzų krakmolo, kuris, kaip maistas, turi menkiausias vertės. Tuo tarpu čielas kukuruzo grudas arba neperdaug smulkiai sumalti čielų kukuruzų miltai, be sėlenų atmetimo, turi apščiai mineralinių medžiagų, taip-pat nemažai baltiminio maisto ir vitamino. Tatai galima pasakyti beveik apie visus čielus grūdus, kurie čieli turi mažne visų gaivalų, reikalingų šiokiame bei tokiam žmogaus gyvybės išturėjimui, nors sulyginamas

įvairių tų gaivalų daugis (proporcija) dažnai buna tokia, kad ne visai patenkina žmogaus kuno reikalus.

Didelė didžiama italų savo tėvynėj beveik vienais kukuružais tesimaitina. Bet jie vartoja viso kukuruzo grudo miltus. Pridėdami šiokių ar tokių žaliųjų, kad ir tų pačių kukuruzų lapų, ir alyvų aliejaus, jie sveikatą išlaiko. Tikta ten kartais pellagros liga pas juos apsireiškia, kur pradedta vartoti smulkiai maltus kukuruzų miltus ir be sėlenų.

Šiuomi nenoriu pasakyti, kad žmonės turėtų labai šykščiai, paprasčiausiais grūdų ir žaliųjų valgiais maitytis. Beveik visi geriausi daktarai sako, kad žmogaus sveikatai geriausia tinka įvairūs valgis. Tačiau, kuomet brangumas verčia žmogų visai ekonomizuoti, kad galą su galu suvedus, tai ne pro šalį žinoti ir tų paprastų valgių vertę įvairiose jų formose. Galima tatai imti, kaip taisyklę, kad šviežia mėsa daug daugiau turi vitaminų ir kitų reikalingų dalių negu sudėta į "kianus"; kad tuo-pat žvilgsniu nesulyginamai geresnis yra vaisiai ir daržovės švieži, negu iš "kianų", ir kad visas grudas ar vaisius (su žieve) naudingesni, negu visai "apdailintieji" produktai.

K. V. K.

KORESPONDENCIJOS

ELIZABETH, N. J.

Labai liudna naujiena teko mums išgirsti: subatos rytą, 4 d. geguž. d. O. Markunienė, 28 m. amžiaus, 6 metai kaip vedus, rasta užmigusia amžinu miegu. Nusinuodijo gazu. Rasta laiškas, kuriame sako, kad jinai nematanti reikalo gyvent, užtai pasiskyrė tą dieną numirt.

Velionė prigulėjo prie LSS. 147 kp. ir L. M. P. S. 4 kp., kurios buvo ir organizatorė.

Velionės prašymas, kad jos kunas būtų sudegintas krematorijoje, liko išpildytas.

Geg. 6 d. buvo laidotuvės. LSS. 147 kp. ir L. M. P. S. 4 kp. aukavo gyvų gėlių vainiką. Ant LSS. 147 kp. vainiko buvo parašyta: "Draugei LSS. 147 kp."

Laidotuvėse dalyvavo apie 100 žmonių. Palaidota be bažnytinių ceremonijų.

Lydinti į krematoriją buvo griežiama laidotuvių maršas. Krematorijoje d. P. Krauskas pasakė trumpą, bet puikią prakal-

bą, pagerbdamas vėlionę, kuri, nors nemo-
kyta, bet buvo veikli ir darbšti moteris.
Dirbo organizacijose kiek išgalėjo.

Netekome darbščios ir geros draugės.
Labai gaila. O mūsų davatkoms didelis
džiaugsmas.

Tai pirma moteris mūsų mieste, kuri
buvo taip palaidota; užtai davatkos šneka,
kad ji todėl turėjo degintis, nes, girdi, žemė
nebutų priėmusi tokią bedievę.

Tegul ilsisi ramiai. Gaila, kad gyvenim-
as privertė ją prie tokio žingsnio.

Geguž. 12 d. buvo L. M. P. S. 4 kp.
prakalbos. Kalbėjo d. K. Sinkevičiūtė iš
Brooklyn, N. Y. Nors kalbėjoja da nauja,
bet su laiku galima tikėtis, kad bus gera
kalbėjoja.

Žmonių buvo vidutiniškai. Prakalbos
gana gerai nusisekė: prisirašė 5 naujos na-
rės prie L. M. P. S. 4 kp. Linkėtina kuopai
rengt daugiau tokių prakalbų, kuriose mo-
teris gali apsišviest. Aldutė.

NEWARK, N. J.

Iš L. M. P. S. 10 kuopos veikimo.

Vietinė Moterų Progresyvio Susivieni-
jimo kuopa išaugo didelė narėmis, tik ne-
tvirta dvasia; organą prenumeruoja labai
mažas procentas. Tiesa, pardavinėja ir
pavieniais numeriais, bet didžiuma jų pa-
puola į vyrų rankas. Kuopa buvo stipres-
nė, kol jai vadovavo keletas jau su organi-
zacija apsipažinusių moterų, bet toms pa-
sitraukus iš aktyvio veikimo šeimynos rei-
kalams verčiant, naujos vadovės pasirodė
turį daugiau energijos, negu supratimo.

Štai paskutiniame kuopos susirinkime,
gegužio 19 d., padaryta du nutarimai, ku-
riuos noriu čionai pastebėti. Pirmas,—nu-
tarta pirkti "Laisvės" bendrovės šėras.
Darbas nebutų blogas, bet sulyginus su
"Moterų Balso" padėjimu, reikia stebėtis.
"Moterų Balsas" eina kartą į mėnesį tik
todėl, kad nėra išteklių tankiau leisti. Tai
yra vienintelis idealas, dėl kurio tos kuopos
ir gyvuoja. Kuopa gi perka du kart savai-
tinės "Laisvės" šėrus, kuriuos norėdamos,

galėtų narės ir asmeniškai nusipirkti. Rei-
kia pastebėti, kad pas mus randasi piršlių
"Laisvės" šėrams piršti, tik įstabu, kad tu-
lus jų niekaip negalima priversti pačius nu-
sipirkti keletą šėrų.

Antras nutarimas,—tai "užfundyti"
tiems vyrams, kurie rėmė Mot. Progr. Su-
sivienijimo kuopos parengimus ir tam pas-
kyrė net \$10. Šitas nutarimas ir neišmin-
tingas ir blėdingas. Neišmintingas todėl,
kad tie vyrai, kurie eikvojo savo pinigų
pirkimui pundukų laike "Pundukų baliaus",
galėjo neiekvoti ir patį sau "užsifundyti",
o jei jie eikvoj, tai visgi ne tam, kad kuop-
pa "fundijimams" pinigų išleisti. Tas nu-
tarimas yra kenksmingas tuom, kad per-
skirs rėmėjus į dvi dalis: katrie gaus "už-
fundyti",—turės pasilikti rėmėjais ant vi-
sados, o kurie liks išmesti iš tos kompani-
jos,—tie pyks ir skersakius.

Pageidaujama, kad šie nutarimai ne-
įsikunytų ir panašių dalykų daugiau neat-
sikartotų. O tos drašulės, kurios vadovau-
ja kuopai, geistina, kad sužinotų L. M. P.
S. tikslą,—o nedirbtų, nežinodamos ką da-
rą. J. Dobinis.

BINGHAMTON, N. Y.

Gegužės 26 d. L. M. P. S. 23 kuopos
laikytam susirinkime buvo skaitytas laišk-
as iš "Laisvės" Bendrovės, kuriame kvie-
tė L. M. P. S. 23 kp. prisidėti prie "Lais-
vės" Bendrovės. Apsvarsčius, nutarta pirk-
ti "Laisvės" Bendrovės šėrą už \$10.00.

Skaityta laiškas nuo L. M. P. S. 26 kp.,
Rochester, N. Y., kviečiantis L. M. P. S.
23 kuopą bendrai rengti prakalbas d. Z.
Puišutei spalio mėn., t. y. agitacijos sa-
vaitėj. Apsvarsčius, nutarta prisidėti prie
surengimo prakalbų.

Paremta L. M. P. S. Pild. Kom. įneši-
mą, kad L. M. P. S. išimtų čarterį (char-
ter). Taip-pat nutarė surengti teatrą, kuom-
et oras atvės. Išrinkta komisija parinkimui
veikalo.

Linkiu gerų pasekmių darbuotis.

Jauna Proletarė.

CHICAGO, ILL.

Po buvusios Chicagos Lietuvių Darbininkų Tarybos konferencijos geg. 26 d., nepamokamo A. L. D. T. ir C. L. D. T. organo "Naujienu" špaltose pasipylė įvairiausių raštų apie pasekmingumą minėtos konferencijos; ten telpa rezoliucijos, taisyklės ir šiaip jau garbinama taryba. Smulkesnių nutarimų "Naujienose" nepamini. Todel kai-kuriuos nepamintus tarimus čia paduosiu.

Nutarta, kad delegatai, parėję į savo draugijas instruktuoti, kad pastarosios aukautų į L. L. Fondą ir kad uždėtų savo nariams speciales mokestis, kurios būtų skiriamos į L. L. F. Gerai, kad LSS. ir jos nariai nesidavė pavergti po tarybų įtėkme. Štai, jau dabar ir turėtume Sąjungoje svarstyti klausimą apie speciales mokestis tarybos fondui. Tarybos organizatorius d. Grigaitis, "Nauj." red. straipsniuose apie speciales mokestis visai nemini. Čia jau savotiška politika. Mat tarybos organizatorius nenori parodyti pilnoje šviesoje visuomenei, ypatingai tom draugijom, kurios priklauso prie tarybos, tą jungą, kurį taikoma uždėti ant sprando toms pačioms draugijoms.

Originaliausias nutarimas C. L. D. T. konferencijoje buvo—tai priimta protesto rezoliucija (prieš ką? Red.); o kiti sumanymai, referatai (del kurių, turbūt, ir buvo šaukiama konferencija) ir prakalbėlės,—tai nuomonė, kurią kitos organizacijos jau seniai išaiškino. Beje, originaliu nutarimu reikia skaityti šelpimą kareivių; bet ir šis sumanymas priimta visai miglotoje prasmėje be nuosakaus apsvartymo. Tarybos vadai viską aiškina tarybų vardu, reiškia, "Naujienu" špaltos užpildytos tarybos populiarizavimu. Tai tik, sakysiu, kantrumas tų "Naujienu" bendrovės šėrininkų, kad jie leidžia tarybai taip daug garsintis be jokio atlyginimo. Jeigu taryba turėtų apmokėti už garsinimąsi "Naujienose", tai nesurinktų aukų į savo fondą nė del apsigarsinimų.

Chicagietis.

GARDNER, MASS.

Iš L. M. P. S. 50 kuopos veikimo.

Geg. 12 d. L. M. P. S. 50 kp. savo mėnesiniame susirinkime nutarė kuodaugiausia rengti piknikų. Tam pačiam susirinkime vienbalsiai nutarta siųsti dvi delegates į II Raj. konferenciją, kuri įvyko 26 d. geg. So. Boston, Mass. Delegatėm likosi išrinkta šios draugės: M. Pilkauskienė ir L. Bekėšienė.

Geg. 18 d. L. M. P. S. 50 kp. surengė koncertą. Programas buvo sekantis: pirmiausia sulošė veikalėlį "Nuo ausies lig ausies" po vadovyste d. Stelmoko; jaunų mergaičių choras sudainavo keletą dainų, o maži vaikučiai sulošė trumpą veikalėlį "Jono naujas siutas". Buvo jaunų mergaičių maršavimas po vadovyste d. Vladečkiutės. Buvo ir daugiau visokių pamarginimų: monologų, deklamacijų ir dainų. Aktoriai savo užduotis atliko gerai. Koncertas užsibaigė šokiais. Publikos buvo prisirinkusios pilna svetainė. Kaip matyt, tas vakaras visus užganėdino.

Nors mums sunku daug kas veikti, nes ir iš pirmėivių yra mūsų veikimui priešingų, bet mūsų progresiščių užduotis yra veikti nenuilstančiai socializmo labui.

L.M.P.S. 50 kp. Korespondentė.

NORWOOD, MASS.

Liepia progresistėms mokintis logikos.

Pas mus gyvuoja progresyvių draugijų sąryšis, kuris dabartiniu laiku pasivadino "Pažangiųjų Draugijų Taryba". Ta taryba sumanė parengti prakalbas gegužės 5 d., kaip paminėjimui K. Markso 100 metų jubilėjaus, ir kaip taryba, rengė tai visų draugijų vardu.

Kad geriau prisirengus prie minimo apvaikščiojimo, vietinė L.M.P.S. 44 kuopa sušaukė visų progresyvių draugijų bei kuopų komitetus su board direktoriais, kad bendrai apsvarsčius, kaip tą dieną geriausia apvaikščiojus. Tada prieš tokį susirinkimą taryba užprotestavo. Draugijos, girdi, ne-

turinčios tiesos daryti prie tos dienos prisirengimus, nes mes, taryba, kaip galva draugijų, rengiam tą dieną prakalbas ir joki draugijų komitetai neturi tiesos karnors nutarti. Kai kurie tarybos nariai pradėjo tame susirinkime šaukti: "Vyrų, žiūrėkit, mūsų progresistės nori už nosies mus vedžioti, ignoruoja tarybą" ir tam panašiai. Kad progresistės nori bendrai tartis, idant geriau prisirengus prie to jubilėjaus dienos, tai tarybai išrodo, kad juos progresistės ignoruoja. Kodėl tarybai išrodo, kad juos progresistės ignoruoja? Ogi štai kodėl: L.M.P.S. vietinė kuopa nesutinka su tarybos taktika, todėl atšaukė savo delegates ir pareikalavo, kad visi tarybos sumanymai eitų draugijų nubalsavimui ir

tik didžiūmai draugijų pritarus, taryba galėtų vykdyt sumanymą gyveniman. Taryba tokiam reikalavimui priešinasi. Mat, taryba nori, kad galėtų pasakyti, kaip kad caras sakydavo: "Taip turi but". O kuomet progresistės priešinasi tokiam despotiškam tarybos veikimui, tai užtai progresistes vadina ignorantēm ir liepia mokintis logikos nuo šv. Kotrynos draugijos, kuri tyli.

Draugai tarybiečiai! Jūs turit žinot, jog progresistės jau atsiskyrė iš pulko tų Romos avelių ir netylės prieš kiekvieną tokią organizaciją, kuri vadinsis visų draugijų galva ir bandys leisti įsakymus, kuriuos niekas neturėtų tiesos atmainyt.

Progresistė.

Šeimyninkių Skyrius

VOUGŲ KONSERVAVIMAS EUROPI- NIŲ BUDU.

Norint kokias-nors vuogas išvirt ir padėt žiemos laikui, reikia jas apvalyt. Jei žemvuogės,—ištraukit galukus, jei vyšnios, išimt kauliukus lengvai perpjaunant, kad ne susidraskytų, o jei agrastai, reikia taip pat perpjaut ir sėklukes išimt. Svarbiausia, reikia žiūrėt, kad vuoga liktų sveika, ne sudraskyta.

Apvalius ir apiplovus vuogas, reikia padėt, kad vanduo nubėgtų. Į svarą vuogų, reikia imt svarą cukraus. Į kiekvieną svarą cukraus reikia įpilt 1 stiklą vandens. Cukrų su vandeniu sumaišius, pavirint kol cukrus gerai ištirps. Cukrui ištirpus, paženklint ant puoduko iki kokiai vietai daeina cukrus, kiek jo yra, ir sudėt jį į vuogas. Sudėjus, lengvai sumaišyt su cukrum, bet tēmyt, kad vuogos nesusispaudytų. Paskui virint ant mažos ugnies nugraibstant visus nešvarumus ir putas nuo viršaus. Virint reikia ant mažos ugnies lengvai maišant tol,

kol nenuvirs tiek, kiek buvo cukraus puode prieš įdedant vuogas. Kada jau nuvirė iki tiek, kiek buvo cukraus, tada reikia nukelt ir padėt į šalį, kad atvėstų. Tuo tarpu prirengt stiklinius indus.

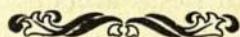
Indus reikia gerai išvirint, kad būtų švarūs ir nebutų juose mikroby. Atvėsus vuogoms ir indams, sudėt vuogas su šaukštu palengva, nesutrinant jų. Pridėt reikia pilnus, paskui paimt tam tikrą vašką (gaunamas krautuvėse), ištirpint vašką ir užpilt ant viršaus vuogų apie ketvirtą dalį colio storumo ir duot vaškui atšalt. Užpilant vašką vuogos turi but šaltos. Vaškui užšalus reikia uždėt tam tikrus užsukamus viršelius ir dručiai užsukt. Taip pritaistytos vuogos galima laikyt visą žiemą,—nesugenda. Virinimas, cukrus ir vaškas, sulaiko vuogas nuo sugedimo. Kada oras nedasigauna prie vuogų, tai jos negenda. Užtai geriau pilti į mėzesnius indus, kad atidarius greitai galima būtų sunaudot, kol nespėja sugest.

BULVĖS VIRTOS TAUKUOSE.

Sutarkuok tiek bulvių, kiek reikalinga del šeimynos, įdėk druskos palei skonį. Užvirink taukus giliame puode, taip, kad bulvės galėtų taukuose plaukioti. Imk sutarkuotąsias bulves ir dėk šaukštu į verdančius taukus. Dėk kiekvieną šaukštą skyrium, palengva, kad nesukibtų į daiktą. Pavirink, kol paruduos gražiai ir išimk.

Taip virtos bulvės yra labai gardžios. Taukai padaro jas lengvomis, apvaliomis, beveik tuščiu viduriu. Valgyt galima prie mėsos, arba ir vienas.

Taukus galima naudoti kitiems dalykams. J. B.

Juokų Kampelis

Atmintis.

Kartą sustojus traukiniui, į vagoną įėjo jaunas vaikinai ir, ar tai tyčia ar netyčia, paliko atdaras duris.

—Ei, tu,—suriko pas duris sėdintis keliauninkas.—Ar tvarte esi augintas, ko durų neuždarai?

Vaikinai nieko neatsakė, tik atsisdėję pradėjo verkėti.

Keliauninkas, kuris taip grubijoniškai suriko, priėjo prie vaikinų ir pradėjo jį ra-

minti, sakydamas, kad jis nemanęs jį taip skaudžiai įžeisti ir prašė atleisti už ištartus žodžius.

—Mane tamstos žodžiai visai neužgavo ir aš jais nė kiek neįsiseidžiau,—atsakė pro ašaras vaikinai.—Aš verkiu todėl, kad aš esu tvarte augintas ir kaip tik išgirstu asilą žviegiant, taip ir prisimena man praeitį gyvenimą. A. P.

* * *

Mandagus.

Kartą Jonukas nubėgęs pas savo jaunesnį broliuką sako jam:

—Petruk, štai mama davė man du obuolius ir liepė man jais pasidalinti su tavim. Te tau vieną.

—Kodel man mažesnį?—suniurnėjo neužganėdintas Petrukas.

—O delto, kad aš šito noriu,—atkirto Jonukas.

—Bet taip nemandagu,—patėmijo Petrukas.—Jeigu man būtų reikėję pasidalinti obuoliais, tai aš bučiau sau mažesnį pasi-likęs, o tau didesnį davęs, o tu...

—Juk tu mažesnį ir dabar gavai, tai ko da zurzi,—atsakė Jonukas. A. P.

* * *

Mergina: Brangus Joneli, ar aš tikrai esu pirmutinė mergina, kuri tave myli?

Vaikinai: Pirmutinė geltonplaukė, mano brangiausia.

L. M. P. S. A. Reikalai**DRAUGĖS APSVARSTYKIME KĄ DAROME.**

Sulig priimto referendumo (žr. "M. B." už balandį mėn.) "Moterų Balsas" turi but duodamas už narines mokestis.

Įnešimas labai geras ir gerai, kad likosi priimtas, bet tai neturėtų buti viskas žiurint į "M. B." gerovę. Kaip ilgai galėsime duoti už narines mokestis tai lieka neišrištas klausimas.

Philadelphijos L. M. P. S. II kp. apsvartė tą klausimą, balsuojant už tą re-

ferendumą ir tik tuomet balsavo už jį, kuomet nutarėm perėjus balsavimui, tuojaus duoti įnešimą, kad pakelti mokestis iki 20c į mėnesį. Tą dabar padarė Pild. Komitetas. Man rodos, kad tas įnešimas yra labai sveikas.

Atsižvelgus į dabartinius brangumus jokių būdu negalima leisti "M. B." už tą pačią narinę mokestį, todėl, kad negalima butų visus pinigų tam tikslui skirti. Reikia juk ir centrą palaikyti, kuris leidžia literatūrą ir veda agitaciją.

Tiesa, už knygas pinigai grįžta, bet kol jie sugrįžta, reikia naują literatūrą leisti ir įvairią agitaciją vesti. O jei ne visus pinigus tam tikslui skirsime, tai mes negalėsime išeiti.

“Laisvėj” d. Puišiuotė rašo, kad paskyrus po 60c “M. Balsui” ir centrui mums užtektų. Ne, draugės, neužteks.

Su dabartine prenumeratos kaina, mes ikišiol galėjome išeiti, bet su pigesne jokių būdu negalėsime, nes mums dabar kainuoja apie 4½c vienas egz. Leidžiame 32 pusl. Priegtam galės atsirasti daugiau įvairių išlaidų, kaip tai: pačtui vertimai (ikišiol nereikėjo mokėti), arba jei reikėtų, užlaikyti nuolatinę darbininkę, nes jau įnešimas yra, tai tuomet tikrai prieitume prie galo liepto.

Aš negaliu sutikti su d. Puišiuotės nuomone, kad “reikia išbandyti, ir jei pasirodys negalima, tai ką padaryti,—pakelti”. Tai būtų lygiai taip, kad sergantį negydyti, o tik mirštančiam duoti medicinos pagalbą. Tuomet jau gali but pervėlu.

Einant prie galo, nebus galima taip greit išgelbėti, nes reikės daryti įnešimas, svarstyti ir tada tik balsuoti. Tuo tarpu, kol į kelius mėnesius pereis balsavimai, “M. B.” galės užmigti. To negalime daleisti mūsų laikraščiu.

Mokėt po 20c į mėn., paėmus viską į omenę, nėra daug. Narė gaus “M. B.”, literatūrą ir prisidės prie apšvietos skleidimo. O jei da yra tokių mūsų susivienijime, kuriuos, anot d. Puišiuotės, “nepasiekė to laipsnio, kad suprast naudą L. M. P. S. organizacijos”, tai ištikro, apsvarsčius, nelabai jų ir gaila, kad reiktų nustoti. Mums yra svarbu susipratusios ir darbščios moters. Kurios įstoja, tai vis supranta naudą, nors iš agitatorės sužinojusios. Priegtam, mūsų priedermė, tuojaus supažindinti su mūsų konstitucija naujas nares. Todėl apgailauti to negalime.

Draugės! Dusyk apmąstykime, o syki balsuokime, kuomet save pertikrinsime tei-

singon pusėn. Dabar laikas apsirupinti “M. B.” gerove.

* * *

Kas del antrojo balsavimo, kad suvienyt visas įstaigas, tai jau syki rašiau “M. Bals.” N 11.

Mums aišku, kad reikia geriau sutvarkyti centrą ir “M. Balsą”, kur dabar daug ko truksta. Tą tik galima padaryti, turint nuolatinę darbininkę, kuri galėtų tam visą laiką pašvęst. Dabar jokių būdu negalima vakarais, nuo dienos darbo likusiu laiku, tiek daug apdirbti atsakančiai. O darbas kas-kart didėja.

Bet gi aš nesutinku suvienyti visas įstaigas. Man rodos, kad pilnai būtų galima suvienyti Administratorės ir abiejų sekretorių darbus. Redaktorė turi palikti atskirai. Kitaip būtų perdaug darbo ir taip-pat negalėtų viena ypata apsidirbti.

Kadangi jau perėjo įnešimas, kad duoti “M. B.” už narines mokestis, tad būtų labai daug painių darbe, jei finansų sekretorė gyventų kitur,—toliau nuo centro. Butinai turi būti sykiu, kad išvengus klaidų. Kitaip negalima.

Pavesti dabar vienai ypatai negalima, nes ji neapsidirbs; tai aišku.

Tokiu būdu, man rodos, galima suvienyti abi sekretores ir admin., o redaktorė turėtų būti kita. Tada mūsų visas darbas eitų gyviau ir būtų daugiau pasitenkinimo visoms.

Man rodos, taip būtų galima apsvarsčius balsuoti.

Ks. Baltrunytė,
Admin.

L. M. P. S. I RAJ. KONFERENCIJOS PROTOKOLAS 3.

Konferencija įvyko 12 d. geg., 1918,
204 First St., Elizabeth, N. J.

Konferenciją atidarė rajono sekretorė K. Sinkevičiūtė 2 val. po pietų. Pirmininke išrinkta A. Juozaitienė. Delegačių pribuvo: 1-mos kp. M. Glaveckienė, A. Bepirščiūtė, J. Jakimavičienė ir A. Juozaitienė;

(O. Šaltienė nepribuvo); 4-tos kp.—A. Benekuniūtė, (A. Kardukienė nepribuvo); 10-tos kp.—A. Mikulienė ir A. Lelešiūtė. Konferencijoj nedalyvavo 45 kp., nors oficialiai prie rajono priklauso.

Viso delegacijų dalyvavo 7 ir 2 rajono komiteto narės,—įždininkė A. Buižiūtė ir sekretorė K. Sinkevičiūtė. Rajono organizatorė K. Petrikenė nepribuvo.

Skaityta protokolas Antrosios Rajono konferencijos. M. Glaveckienė pastebėjo, kad protokole nepažymėta tarimas apie tai, kad d. Z. Puišiūtė už prakalbas “perdaug” reikalavo. Tą dalyką apsvarsčius paaiškėjo, kad tas klausimas nebuvo oficialis įnešimas, o tik ypatingas draugių pasikalbėjimas. Protokolas priimtas aštuoniais balsais prieš vieną.

Rajono sekretorė išdavė raportą iš rajono veikimo. Raportas priimta. Įždininkės raportas taip-pat priimtas.

Toliau sekė komisijų raportai. Išdavė raportą komisija surengimui vakarienės. Raportas priimtas su pastaba: kitą kartą rengiant tokią didelę vakarienę (vakarienėj dalyvavo 243 svečiai), kad būtų parupinama daugiau darbininkių.

Surengimo teatro “Du Broliu” komisija pranešė, kad teatras neįvyko iš priežasties trumpo laiko. Apsvarsčius teatro surengimą likosi atidėtas iki rudeniui; į surengimo komisiją darinkta da viena narė—J. Jakimavičienė.

Plačiai kalbėta ką daryti su neįvykusiu I Raj. prakalbų maršrutu. Buvo tariama, kad rengti kuogreičiausia, kol da vasaros karščiai neužėjo; vienok, balsų didžiuma likosi atidėta iki rudeniui. Nutarta, kad maršrutą atliks tos pačios kalbėtojos: K. Petrikenė ir M. Undžienė.

Kadangi teatras “Du Broliu” neįvyko, kurio pelnas buvo skiriamas “Moterų Balsui”, tai nutarta surengti kokį “autingą” ar ką panašaus, kad paremti “Moterų Balsą”. Į rengimo komisiją įėjo šios narės: J. Jakimavičienė, A. Buižiūtė ir B. Bočkiūtė.

Surengimo programos pavesta komisijai.

Pajudinta antrosios konferencijos atidėtas klausimas kas del L. M. P. S. suvažiavimo. Pradėjus kalbėti, pasirodė, kad tas dalykas eina referendumu ir suvažiavimas jau visvien įvyks.

Susivienijimo reikalai atidėta svarstyti suvažiavime.

Kadangi ši konferencija yra daug suvėlinta, tai susirinkimas pastebėjo, kad rajono komitetas prisilaikytų taisyklių ir konferenciją šauktų kas trys mėnesiai.

Sekanti konferencija nutarta laikyti Bayonne, N. J. Konferencija užsidarė 3:20 val. po pietų.

J. Juozaitienė,

konf. pirmininkė.

K. Sinkevičiūtė,

L. M. P. S. I Rajono sekretorė.

MONESSEN, PA.

IŠ L. M. P. S. 39 kuopos veikimo.

39 kp. susitvėrė 14 d. sausio, 1917 m. iš 5 narių. Kuopa surengė dvi prakalbas ir vienus viešus debatus, bet nepribuvo kun. K. Kazėnui, ginti savo pusės, įvyko tik prakalbos. Kuopa prisidėjo prie surengimo protesto mitingo. Buvo nutarta sulošt teatrą, net ir svetainė buvo paimta, bet nuilsus narėms, liko atidėta tolesniam laikui.

Birželio 2 d. laikytame susirinkime prisirašė 1 nauja narė; nutarta surengti išvažiavimą.

Draugės, nenusiminkime, kad mes neturim daug pritarėjų, tik dirbkim energingai, o vaisių bus.

E. J. S.

VERTĖJŲ DOMAI.

Šiuomi pranešu, kad autoriai leidus, aš verčiau lietuvių kalbon M. Sanger'ienės knygelę, “What Every Mother Should Know” (Ką kiekviena motina turi žinoti). Gerbiamų vertėjų meldžiu nesiimti to paties darbo. Knygelę leidžia Lietuvių Moterų Progresyvis Susivienijimas.

A. Petrika.

Nuo Administracijos

L. M. P. S. KUOPOMS.

Nežinau kodėl tulos mūsų kuopos taip mažai rupinasi "Moterų Balso" gerove. Kiek sykių buvo raginta, kad atkreiptumėt daugiau atydzios į pavienių numerių platinimą. Apie 45 kuopos nieko neveikia "M. Balso" platinime.

Draugės, aš esu įsitikinęs, kad ir mažiausioji lietuvių kolonijoje galima bent 10 egz. išparduoti. Tai būtų 450 egz. kiekvieno numerio daugiau į minią paskleista. Tas padarytų ir "Moterų Balso" tvirtesniu iš finansinio ir dvasinio atžvilgių ir paskleistų daugiau agitacijos į minią.

Daug draugių skundžiasi, kad neturi laiko ir negali išplatinti. Aš patarčiau, kad niekuomet neatsidėtumėt ant vienos draugės. Kuopa išrenka knygę, na ir mano, kad užtenka dirbti. Tai yra kiekvienos narės priedermė dirbti "Moterų Balso" gerovei ir kada kuopai ateina pavieniai numeriai, kiekviena galėtų po kelius egzempliorius paimti parduoti. Tokiu būdu būtų lengva išplatinti. Tik dirbkime visos, o visų darbą sudėjus kruvon, bus daug nuveikta.

Taip-pat ir su mūsų literatūros platiniu turėtų būti.

Į kito mėnesio surašą lai buna kiekviena kuopa įtraukta, kaip veikli, o ne mieganti.

Tiesa, daugelyj vietų mūsų literatura buvo sulaikyta kelyj: kaip tai Scrantone, Newarke ir kitur. Bet dabar išsiaiškino dalykai, mūsų—L. M. P. S.—literatura jau galės liuosai visus pasiekti.

Kurie vis bijojo atsinaujinti prenumeratą, kada "M. B." buvo sulaikytas, arba užsisakyti knygų, dabar jau galima. Viskas bus išpildyta kuogreičiausia, tik laukiame orderių.

Kurie norėtų gauti kvitų, užrašinėjimui "Moterų Balso", dabar turime ir kada atsišauksite,—bus suteikta.

L. M. P. S. NARIŲ DOMAI.

Kadangi Administracija da nesusizinojo su Pild. Komitetu, kaip greitai galima bus duoti "Moterų Balso" narėms už mėnesines mokesčius ir kadangi greitai jokių būdu negalima tą suspėt sutvarkyti, tad pranešame, kad kol kas narės da negaus "Moterų Balso" veltui. Kitam numeryj paskelbsime kaip greitai bus pradėtas siuntinėti visoms narėms.

Ks. Baltruntė, Admin.

DIDELĖ NAUJIENA LITERATūros AGENTAMS.

L. M. P. S. Pild. Komitetas sumažino kainą ant knygos "Kudikių Priežiura". Pirmiau lėšavo 40c, o apdaryta 60c. Dabar parsiduoda po 25c, o apdaryta po 35c.

Šioji knyga ypač dabartiniu, didelių karščių laiku yra labai reikalinga kiekvieni motinai, kuri auklėja mažučius. Ją reikia visuomet turėti po ranka. Joj pamokina kaip užlaikyti ir apsaugoti kudikius vasaros karščiuose.

"Kudikių Priežiuroj" randasi ir daug kitokių naudingų motinoms patarimų. Tai vienintėlė knyga lietuvių kalboj tame klausime. Ši knyga turėtų rasti kiekvienos darbininkės stuboj, nes tai reikalingiausias patarimų šaltinis, kaip apsaugojus savo kudikius nuo įvairių ligų. Juk to kiekviena motina geidžia,—todėl reikalaukite "Kudikių Priežiuros".

"Kudikių Priežiurą" parašė Mrs. Max West Jungtinių Valstijų Vaikų Biurui. Vertė O. Vidikienė. Tai yra didelė ir puiki knyga. Sulyginus dabartinę kainą su kitų knygų kainomis, yra labai pigi ir kiekvienai lengva įgyti.

Agentai ir L. M. P. S. išrinktos knygės imkite kuodaugiausia jų platinti. Per įvairius išvažiavimus ir parengimus galima daugybė parduoti. Agentams duodame 50%. Pasiskubinkite, nes dabar jūsų proga.

Orderius siųskite tuojaus:

MOTERŲ BALSAS

535 N. Marshall St.,

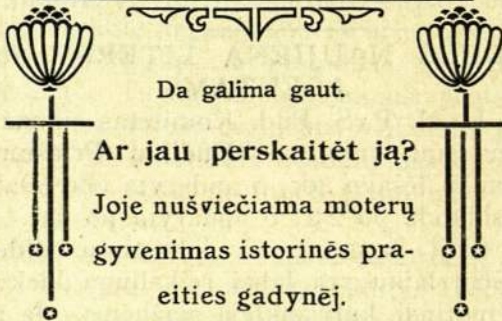
Philadelphia, Pa.

Garsioji Mokslininko Bebelio Knyga

MOTERIS

IR

SOCIALIZMAS

Da galima gaut.

Ar jau perskaitėt ją?
Joje nušviečiama moterų
gyvenimas istorinės pra-
eities gadyneį.

Plačiai aiškinama moterų gyvenimas
psichologiniu ir politiniu žvilgsniu da-
bartyje, ir nurodoma, kokią vietą
žmonijoje užims moteris socializmo
laikuose. Kiekvienas perskaitykite ją!

440 puslapių skaitymo.

Kaina \$1.00; audekliniais aparais \$1.50

“Moterų Balsas”

535 N. Marshall St., Philadelphia, Pa.

“MOTERŲ BALSO” KOMPLETAI.

Galima jau užsisakyti “Moterų Balso” kom-
pletus. Kompletas bus 15 numerių, tai yra nuo
pradžios gyvavimo—spalio 1916 metų iki sausio
1918 metų.

Kiekviena kuopa privalėtų nusipirkti kom-
pletą kuopos archyviui.

Bus puikiai apdarytas. Reikalaukite greitai,
nes turime tik 100 egz. Kaina \$2.50.

SKAITYKIT “MOTERŲ BALSA”.

Prenumerata metams \$1.00, pavienis numeris 10 centų.
Adresas: Moterų Balsas, 535 N. Marshall St., Philadel-
phia, Pa. Raštus siųskit: 229 N. 6th St., Philadelphia, Pa.

K. Markso ir Engelso Paveikslai.

Geguzės penktą dieną šių metų
sukako šimtas metų nuo gimimo
dienos KAROLIAUS MARKSO.

Paminėjimui to jubilėjaus, LSS.
išleido K. Markso ir jo mokslo drau-
go Pr. Engelso paveikslus ant puik-
ios ir brangios popieros, 20x25 co-
lių dydžio. Paveikslai kaštuoja po
50c, 75c ir \$1.00.

Reikalaukit “Moterų Balso” Administraci-
joj, 535 N. Marshall St., Philadelphia, Pa.

Knygos gaunamos L.S.S. Spaustuvėj

1. Politiskas Minių Streikas. 20 pusl. 8c
  3. Kovotojų Giesmės. Eilių rinkinys. 47 pusl. 15c
  4. Priekus Engels. 54 pusl. 15c
  5. Moters ir Politika. 50 pusl. 15c
  6. Kunigai, Bedieviai ir Socialdemokratai. 30 pusl. 10c
  7. Darbininkų Priespauda ir Jos Priežastis. 28 pusl. 10c
  8. Valstybė ir Socializmas. 31 pusl. 10c
  9. Ateities Surėdymas. 46 pusl. 15c
  10. Trimitas. Laisvosios dvasios giesmės ir dainos,
su notomis. 72 pusl. 75c
Ta pati dailiuose aparuose \$1.00
  11. Darbininko Sveikata. 36 pusl. 10c
  12. Socialdemokratų Mokslo Pamatai. 54 pusl. 20c
  13. Prasikaltimai ir Prasikaltėliai. 21 pusl. 10c
  14. Penktas Prisakymas. Br. Vargšo drama. 23 pusl. 10c
  16. Moteris ir Socializmas. 440 pusl. \$1.00
Ta pati apdaryta \$1.50
  17. Komunistų Manifestas. 52 pusl. 15c
  18. Knypkis. Komedija. 28 pusl. 10c
  19. Kaip Mus Apvagia. 44 pusl. 15c
  20. Stabmeldis. Apsysaka. 30 pusl. 10c
  21. Nekaltas. 20 pusl. 5c
  22. Paskaitos iš Politiškos Ekonomijos. 105 pusl. 25c
  23. Darbininkų Kalendorius 1917 Metams. 25c
  24. Kaip Kunigai Rupinasi Darbininkais? 32 pusl. .. 5c
  25. Kunigai ir Revoliucija. 32 pusl. 5c
  26. Organizuokitės! 16 pusl. 5c
  27. Krikščionių Mokslas ir Darbininkai, 32 pusl. .. 5c
  28. Literatūros Konspektas, 26 pusl. 10c
  29. Anarchizmas ir Socializmas, 140 pusl. 35c
Ta pati apdaryta 60c
  30. Dėdės Samo Gyvenimas ir Darbai, 64 pusl. 15c
  31. Militarizmas, 176 pusl. 50c
Ta pati apdaryta 75c
  32. K. Markso Biografija; su paveikslu, 48 pusl. 15c
  33. Parlamentarinės Taisyklės, 40 pusl. 15c
Ta pati apdaryta 25c
  34. Lietuvos Laisvė ir Lietuvos Žmonių Laisvė, 32 p. 5c
  35. Moteris Kapitalizmo Gadyneį, 55 pusl. 15c
“Naujosios Gadynės” kompletai. tai yra visų metų
“N. Gad.” numeriai,—didelė audekliniais apda-
rais knyga. 447 pusl. \$1.50
- K. Markso ir F. Engelso paveikslai: 50c, 75c, \$1.00;
Atvirutės 35 rūšių, viena 5c.